

“Hürriyyət” daha bir cinayətin üstünü açdı

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

№32 (3230) 20 Sentyabr / 2022-ci il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

**Həbsdə olan
partiya sədrinə
növbəti dəfə
cinayət işi açıldı**

ADP Zakir Həsənovu istefaya çağırdı...

“Bir neçə saat
ərzində ordumuzun
xeyli sayda şəhid
verməsinə görə
müdafiə naziri birbaşa
məsuliyyət daşıyır”

**Tacikistan-Qırğızıstan savaşını
hansı qüvvələr körükləyir?**

6

GÜNÜN NƏBZİ

Layihə

**Nensi Pelosi
nə üçün
Azərbaycanı
hədəfə aldı?**

İlyas Hüseynov: “Nensi Pelosinin
anti-Azərbaycan çıxışları və sanksiya
hədələri ABŞ-dakı erməni diasporunun
əməyinin nəticəsidir”

8-9

Region

**İrandan Azərbaycana
qarşı növbəti təxribat...**

“Sərhəd zolağının bu hissəsinə düşən ərazilərin
“Bakı Respublikası”na birləşdirilməsi ilə,
Azərbaycan Türkiyə ilə həmsərhəd olur”

7

Xəbər

**Hadrutda 73 nəfərlik erməni
böliyi necə məhv edilib?**

Ermənistan mediasında Azərbaycan
Ordusunun hərbi əməliyyatları haqda
yeni detallar ortaya çıxdı

2

Təhlil

**Regionun taleyini
dəyişəcək seçki**

Qardaş Türkiyədə gözlənilən 2023-cü il
seçkilərinin taleyi necə olacaq?

5

Gündəm

**Görəsən, bunlar
hansı millətdəndir?!**

Erməniyə haqq qazandıran “ədalət”
mücəssəməsinə nə deyəsən?!

4

Region

**“Ermənistan öz qazdığı
“quyu”ya düşdü”**

Abdullah Ağar: “Azərbaycan bu
revanşistlərlə mübarizə aparmaq
məcburiyyətindədir”

7

Baxış

**“Nəqliyyat əlaqələrinin
açılması Ermənistan üçün
yeni imkanlar açacaq”**

Aleksey Overçuk İrəvanda keçirilən
IX Rusiya-Ermənistan Regionlararası
Forumunda çıxışı edib

13

Sabiq nazirin

**“otkat” əməliyyatları
haqda yeni faktlar...**

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində sabiq Əmək
və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi naziri Səlim Müslü-
movun məhkəmə prosesi keçirilib. Hakim Faiq Qə-
niyevin sədrliyi ilə baş tutan prosesdə şahidlər din-
dirilib. Dindirilən ilk şahid Ülviyyə Məmmədova
ibtidai istintaqa verdiyi ifadəsini təsdiqlədiyini de-
yib. O, 2012-2019-cu illərdə Nazirliyin iqtisadiy-
yat şöbəsində baş mühasib işlədiyini deyib...

2

**Dar ağacı altına
göndəriləsi xainlər**

Neçə milyonluq ordusu olan Çində
bizimki qədər general yoxdur...

Minlərlə insan qurban gedir, şəhərlər, kəndlər vi-
ran olur, nəhayət Azərbaycan müstəqillik qazanır.
Ölüm-zülmə ordu yaranır, qeyrətli kişilər ölkənin
hərbi qüdrətinin artması üçün əllərindən gələni
edirlər. Açıq danışım, hakimiyyətin yuxarı əş-
alonlarında mühüm postları tutmuş Moskva agentu-
rası təxribatı sayəsində ideoloji iş, kadrların se-
çilməsi məsələsi başlı-başına buraxılır...

3

Xəbər

Baxış

Rus və türk hərəmlərinin fərqi...

“Hərəm” sözü dilimizə ərəb dilindən keçib, mənası haram, gizlədilen, qorunan yer deməkdir. Əsrlər boyu Şərq dünyasında saraylarda hərəm qadınların yaşadığı hissəyə deyilirdi, bura kişilərin ayaq basması haram idi.

Sonralar sultanların hərəmi “zənginləşməyə” başladı, burda yüzlərlə əsir kənz sultanın diqqətini çəkib, “Şərəfə nail olacağı” günü gözləməyə başladı. Deyilənə görə, Əmir Teymurun hərəmxanasında 3000 kənizi olub. Kənziləri sarayda tərbiyə edir, başqa dövlətlərin hörmətli şəxslərinə hədiyyə olaraq da göndərirdilər.

Türklərin saraylarında hərəmxanada yaşayan kənzilərin bəxti daha çox gətirirdi. Sultan saraylarında sultanın və ya onun şahzadələrinin kənziləri hamilə olarkən statusları yüksəlir, övladları ilə birlikdə naz-nəmət içində yaşayırdılar (təbii ki, kənz qayda-qanunları pozmayana qədər).

Kənzilərə nəzarət üçün saraylarda xüsusi xacələr, hərəm ağaları saxlanılırdı. Onlar uşaqlıqdan xədim olunmuş kişilər idilər. Kişilikdən məhrum edilsələr də, xacələr əslində ruh etibarlı ilə əsl kişi idilər, onların hormonal pozuntudan irəli gələn qadınsal hal və hərəkətləri yox idi.

Bir xacənin yetişdirilməsi asan başa gəlmirdi.

Əsir götürülmüş və ya sarayla əlaqələri olmasını istəyən ailələrin ora verdiyi azyaşlı oğlanları seçirdilər,

onları təxminən 8 yaşlarında xədim edirdilər

Bu çox ağır və dəhşətli proses olurdu. Ya yumurtalıqlarını burur, dibindən bağlayır, “öldürürdülər”, ya da cinsi orqanlarını dibindən kəsirdilər. Qanaxmadan öl-məsinlər deyə balaca xacələri dağlayır, qaynar qumun içində saxlayırdılar. Xədim edilmiş 100 uşaqdan ən çox 10 nəfəri sağ qala bilirdi, qalanları iltihabdan, qanaxmadan öldürülür.

Sağ qalan xacələrə saray ədəb-ərkani öyrədilir, onlar saraya gətirilmiş kənzilərə müəllimlik edir, sultanın “xəlvətini” təşkil edir, ən intim sirlərdən xəbərdar olurdular.

Xacələr daima özləri ilə təxminən qaşiq boyda gümüş incə borular gəzdirdilər. Bu sidik ifraz etmək üçün idi (bir növ katetr rolunu oynayırdı). Ona görə xacələrdən çox zaman sidik qoxusu gəlirdi və hətta onların iyini uzaqdan hiss etmək mümkün idi.

Xacələr arasında çox varlı-dövlətliləri də var idi, onların bir çoxu saraydakı işlərindən ayrıldıqdan sonra evlənirdilər. Ailələr məmnun-

niyyətlə onlara qız verirdilər. övlad sahibi olmasalar da, hörmət, rütbə və ömürlərinin sonuna qədər saraydan yüksək maaş sahibi olurdular.

Təhkimçilik dövründə Rusiyada da mülkədarların, knyazların hərəmləri olub. Amma onlar öz qullarına yüksək status vermirdilər. Mülkədarın kəndində hansı gözəl qızdan xoşu gəlirdi, onu özününkü edirdi, qız hamilə olanda onu öz sahib olduğu bir kəndliyə evləndirir, ya da mülkədarın həyatında ömrünün sonuna qədər qalırdı. Özü də, balası da mülkədarın tabeliyində qul vəziyyətində yaşayırdı.

XVIII-XIX əsrlərdə Rusiyada hərəm varlılar üçün ov kimi adi həyat tərzidir.

General-leytenant Lev İzmayilovun 30 kənizi var

üçün o özü şəxsən seçirdi. Gözəl qız var idisə, general ondan əl çəkirdi. Ən dəhşətli, o, öz qızı Nimfadoranı da seks əyləncələrinin qurbanına çevirmişdi. Nimfadorandan bəzəndə isə onu ağır işlər görməyə göndərərək yerini təzə qızla doldurmuşdu.

Zadəgan Viktor Starşinski 500 qızdan ibarət hərəmxana saxlayırdı və

idi, sözüne baxmayıb sadəcə öldürürdü. Tarixi mənbələrə görə, o, öz kənzilərinə yalnız çılpaq gəzməyi əmr edir, onları öz əyləncələrinin, kef məclislərinin fiquru kimi görürdü.

Kəndli qızları hərəm

kəndli qızından doğulmuş, kənddə böyümüş heç vaxt üzünü görmədiyi iki doğma qızını belə özünə kənz eləməkdən çəkinməmişdi.

Bax, rus və türk hərəmlərinin fərqi beləydi.

İlhamə HƏKİMOĞLU

Kraliçanın vida mərasimində Baydenin gülüşü gündəm oldu

ABŞ prezidenti Co Baydenin kraliça II Yelizavetanın vida mərasimində güldüyü anlar kameralara yaxalanıb.

Bu barədə “Reuters” məlumat yayıb.

Videoda prezidentin vida mərasiminin keçirildiyi Vestminster sarayının girişində hərbi geyimdə olan biri ilə söhbət etdiyi və güldüyü görünür.

Qeyd edək ki, Bayden mərasimə həyat yoldaşı Cill Baydenlə birlikdə qatılıb.

Əyləncə səhifəsi

Xanımına hədiyyə olaraq evini Azərbaycan bayrağına boyadı

Türkiyənin Bursa şəhərinin İznik rayonunda yaşayan ailə 4 mərtəbəli evi Azərbaycan bayrağının rənglərinə boyamaqla öz dəstəyini ifadə edib.

Belə ki, əslən Azərbaycandan olan Nərgiz Aktaşın həyat yoldaşı Nüsrət Akdaş xanımına ad günü hədiyyəsi olaraq bu gərgin günlərdə Azərbaycan sevgisini bəyan edib. Hazırda evin qarşısına çoxlu sayda insan gəlib şəkil çəkdirir.

Nüsrət Akdaş bildirib ki, evi təmirdəyən Azərbaycanda, sərhəddə gərginlik və şəhid xəbərlərini alıb.

“Qardaş ölkəyə sevgimizi bu şəkildə bildirmək istədik Azərbaycan bayrağının bağrında Türkiyə bayrağı və onun ay ulduzu var. Biz bir-birimizdən ayrılmırıq”, - deyərək qeyd edib.

Ukraynalı müğənnilərin Bakıdakı konserti ləğv edildi

Daha bir ukraynalı müğənninin Azərbaycandakı konserti ləğv edilib. Belə ki, ukraynalı müğənni Tina Karolun Bakıda baş tutmalı olan konserti baş tutmayacaq.

Buna səbəb onun öz “Instagram” səhifəsində “Armenian Lives matter” - ermənilərin həyatı dəyərlidir sözlərini yazması olub.

Qeyd edək ki, bundan qabaq isə ermənilərə dəstək verəni üçün Maks Barskixin də Bakıda olacaq konserti ləğv edilib.

Təsisçi:
Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:
Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85
012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:
Seymur Həsənov

“Hürriyyət” qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik
Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb səhifələrin və “Futbol+ servis” mətbəəsində çap edilib.

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

Sabiq nazirin “otkat” əməliyyatları haqda yeni faktlar...

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində sabiq Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Səlim Müslümovun məhkəmə prosesi keçirilib. Hakim Faiq Qəniyevin sədrliyi ilə baş tutan prosesdə şahidlər dindirilib.

Dindirilən ilk şahid Ülviyyə Məmmədova ibtidai istintaqa verdiyi ifadəsini təsdiqlədiyini deyib. O, 2012-2019-cu illərdə Nazirliyin iqtisadiyyat şöbəsində baş mühasib işlədiyini deyib. Bildirib ki, işə götürüldüyü gündən şöbənin müdiri Şəlalə Cəfərovanın tapşırıqlarını yerinə yetirib:

“İlk gündən dedi ki, mənim tapşırıqlarımı yerinə yetirəcəksən. Şirkətlər Nazirliyin müəssisələri ilə müqavilələr bağlayırdı, bu işlərə nəzarət edirdim. Müəssisələrdən yığılan pulları Şəlalə Cəfərovaya çatdırırdım. Pulları ona iş otağında verirdim”.

Növbəti şahid Nəzakət Kərimova bildirib ki, o Əlillərin Bərpa Mərkəzinin keçmiş baş mühasibi olaraq fəaliyyət göstərirdi. Onun sözlərinə görə, o 2007-2019-cu illərdə baş mühasib işləyib. N. Kərimova Bərpa Mərkəzinə avadanlıqların alınması zamanı “otkat” əməliyyatlarından danışdı. Bildirib ki, şirkətlərə ödənilən pulların 30-40 faizi geri alınır və toplanaraq mərkəzin müdiriyyətinə verilməmiş.

Növbəti şahid Könül Xudiyeva deyib ki, o, bir öncəki şahid Nəzakət Kərimovanın qızıdır. Əlillərin Bərpa Mərkəzinin avadanlıqların alınması üçün müqavilə bağladığı “Röya 2014”, “Buğday 2014”, “İnci” MMC-lərin onun adına təsis olunduğunu deyən şahid bildirib ki, onun heç bir prosesdən xəbəri olmayıb:

“Gözəllik Mərkəzində işləyirəm. Şirkətləri yaşıyıbımızı düzəltmək üçün yaratmışdım. Öz istəyimlə yaratmışdım, anam dedi ki, yaratmaq lazımdır”

Sonra şahid kimi Ənvər Məhərrəmov dindirilib. Məlum olub ki, Əlillərin Bərpa Mərkəzi üçün avadanlıqların alınmasına görə saxta şirkətlərdən bir neçəsi onun adına təsis edilib. Həmin şirkətlərin hesabına köçürülmüş pul vəsaitlərinin 30-40 faizi “otkat” şəklində Əlillərin Bərpa Mərkəzinə qayıdıb və toplanaraq baş mühasib tərəfindən müdiriyyətə çatdırılıb. Bütün bunlardan xəbəri olmayan şirkətlərin təsisçisi Ənvər Məhərrəmov bildirib ki, onu bu məsələlərə bir dostu qoşub. Sonralar nə baş verməsindən, onun adından həyata keçirilmiş əməliyyatlardan xəbəri olmayıb.

Məhkəmənin növbəti iclası sentyabrın 26-na təyin olunub.

Qeyd edək ki, sabiq əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Səlim Müslümov 2021-ci ilin fevral ayında Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti (DTX) tərəfindən saxlanılmışdı. S. Müslümov Cinayət Məcəlləsinin 179.4 (külli miqdarda mənimsəmə), 308.2 (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə), 311.3.2-ci və 311.3.3-cü (təkrar külli miqdarda rüşvətalma), 313 (vəzifə saxtakarlığı) maddələri ilə təqsirli bilinir.

Hadrutda 73 nəfərlik erməni böliüyü necə məhv edilib?

Sentyabrın 10-da Hadrutda öldürülmüş erməni hərbiçilərin 30-a yaxın valideyni Ermənistan İstintaq Komitəsinin rəhbəri Arqışti Kərəmyanla görüşüb. Həmin valideynlərin övladları 2020-ci il oktyabrın 11-də 73 nəfərdən ibarət məşhur böliüyün tərkibində döyüşüblər. Onlar Qarabağın “müdafiə ordusunun” keçmiş komandanı Cəlal Arutyunyanın əmri ilə Ağdərədən artıq Azərbaycanın işğaldan azad etdiyi Hadrut şəhərinə göndəriliblər.

“Mamul” saytı yazır ki, həmin böliükdə olanlardan heç biri sağ qalmayıb: “Bu iş üzrə ibtidai istintaq başa çatıb. Xidməti vəzifəyə səhlənkər münasibət göstərən 2 nəfərə qarşı ittiham irəli sürülüb. İstintaq Komitəsi onların adlarını dərc etmir. Əldə etdiyimiz məlumata görə, təqsirləndirilən şəxs qismində alayın komandiri Qor İşxanyan və Qarabağın “Silahlı Qüvvələrinin” əməliyyat qərargahının keçmiş rəisi Nver Martirosyan ittiham olunur. Valideynlərin oğullarının ölümündə əsas günahkar hesab etdikləri Cəlal Arutyunyan isə təqsirləndirilənlər arasında deyil”.

Görüş zamanı valideynlər Ermənistan İstintaq Komitəsinin sədrindən Cəlal Arutyunyanın məlum proseslərə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməsini tələb ediblər. Bu məsələ küçə aksiyaları zamanı da irəli sürülüb.

Narazı valideynlərlə Kərəmyan arasında olan görüş sakit keçməyib. Görüşdə iştirak edən valideynlərin sözlərinə görə, İstintaq Komitəsinin rəhbəri bildirib ki, təqsirləndirilən şəxs kimi Cəlal Arutyunyan da nəzarətdədir. Amma o, tamamilə başqa iş üzrə təqsirkar bilinir. İstintaq Komitəsinin onu Hadrutda həlak olan əsgərlərin işinə cəlb etmək üçün heç

Ermənistan mediasında Azərbaycan Ordusunun erməni təxribatlarına cavab əməliyyatları haqda yeni detallar ortaya çıxdı

bir əsası olmayıb. İclasda iştirak edən valideynlər onu da qeyd ediblər ki, Kərəmyanın onlara dediyinə görə, əməliyyat qərargahının rəisi sənədləri Cəlal Arutyunyanı təqdim edib və o, yəqin ki, hansı kağıza qol qoyduğunu düşünmədən imzalayıb.

Ağdərədə yerləşən batalyon niyə və kimin əmri ilə 50 kilometr məsafədən Hadrut rayonuna irəliləyib? Bu suala cavab almaq üçün hələ ibtidai istintaq bitməmiş valideynlərdən hər biri öz araşdırmalarını aparıb, nəticə çıxarıb, cinayətkarları tapıb. 19 yaşlı baş çavuş Ananiya Aramyanın atası Samvel Aramyan əvvəlcə uğursuz əməliyyata görə Hadrut diviziyasının komandiri Karen Arustamyanı günahlandırır. Alayın komandiri Qor İşxanyan Aramyanı məlumat verib ki, həmin hərbiçilərin yerdəyişməsi əmrini Cəlal Arutyunyan verib. Söhbət zamanı o da deyir

lib ki, “Karen Arustamyanın çiynində sənin uşağının qanı var”. O, Ağdərənin 9-cu kilometrliyində əsgərlərlə görüşməli imiş. Amma gəlməyib. Nəticədə həmin hərbiçilər Azərbaycan Ordusunun artıq azad etdiyi ərazilərin dərinliklərinə gedib, orada da məhv ediliblər.

İstintaq Komitəsinin ilkin araşdırması təsdiqləyib ki, əsl günahkar Ağdərə alayının komandiri Qor İşxanyandır. İstintaq komitəsinin rəyinə görə, onun səhlənkarlıq nümayiş etdirdiyi əməllərdə cinayət tərkibi var.

Qeyd edək ki, ikinci Qarabağ müharibəsi bitdikdən sonra Ermənistanla xeyli sayda yüksək rütbəli zabıt və əsgərlərə qarşı cinayət işləri açılıb. Mübahisəli, fərariliyə dair onlarla cinayət işi hələ də davam etdirilir. Əsgər valideynləri isə istintaq proseslərindən narazılıqlarını bildirərək etiraz aksiyaları keçirirlər.

Həbsdə olan partiya sədrinə növbəti dəfə cinayət işi açıldı

Vətəndaş və İnkişaf Partiyasının (VİP) həbsdə olan sədri Əli Əliyev barəsində yeni cinayət işi başlanıb.

“Trend” xəbər verir ki, partiya sədri Cinayət Məcəlləsinin 127.2.3 (qəsdən sağlamlığa az ağır zərər vurma - ümumi təhlükəli üsulla və ya xuliqanlıq niyyətilə törədildikdə) maddəsilə təqsirləndirilir.

İttihamla görə, Əli Əliyev Bakı İstintaq Təcridxanasında onunla eyni kamerada saxlanılan başqa bir dustağı döyüb, ona xəsarət yetirib.

Sözügədən cinayət işi üzrə istintaq Sabunçu rayon Polis İdaresində aparılır.

Xatırladaq ki, 2022-ci ilin yanvarından iyun ayına qədər Əli Əliyevə üç dəfə hökm oxunub. VIP sədri birinci dəfə

yanvarın 13-də Yasamal rayon Məhkəməsinin hökmü ilə məhkum edilib. Ona Dövlət Sərhəd Xidmətinin polkovniki Emil Cəfərovun iddiası əsasında CM-in 147.1 (böhən) maddəsilə 5 ay həbs cəzası verilib. Bir müddət sonra DSX-nin

başqa bir zabiti Ramin Cəbrayıllovun iddiası əsasında Əli Əliyev eyni maddə ilə təqsirli bilinib. Əvvəlki cəzası da birləşdirilməklə üzərində qəti olaraq, 6 ay həbs cəzası saxlanılıb.

Əli Əliyev 2021-ci il noyabrın 30-da qəzaya uğramış Dövlət Sərhəd Xidmətinə (DSX) məxsus helikopterdən sağ çıxdığı iddia olunan bu iki nəfərin hadisə vaxtı vertolyotda olmasına inanmadığını deyib. Buna görə həmin şəxslər ona qarşı xüsusi ittiham qaydasında iddia qaldırıb.

Bu il iyunun 23-də isə cəzası daha 6 ay uzadılıb. Bu dəfəki hökm Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Binəqədi rayon təşkilatının sabiq sədri Ramiz Göyüşovun Əli Əliyevə qarşı xüsusi ittiham qaydasında qaldırdığı iddia əsasında çıxarılıb.

Minlərlə insan qurban gedir, şəhərlər, kəndlər viran olur, nəhayət Azərbaycan müstəqillik qazanır. Ölüm-zülmə ordu yaranır, qeyrətli kişilər ölkənin hərbi qüdrətinin artması üçün əllərindən gələni edirlər. Açıq danışım, hakimiyyətin yuxarı eşəllərində mühüm postları tutmuş Moskva agenturası təxribatı sayəsində ideoloji iş, kadrların seçilməsi məsələsi başlıbaşına buraxılır. Elə bunun sayəsində də zabit şərəfinin, milli qeyrətin nə olduğunu qanmayan hər gedə-güdə yüksək hərbi rütbələrə yiyələnir. Neçə milyonluq ordusu olan Çində bizimki qədər general yoxdur.

Mən hətta bir dəfə hörmətli Prezidentə müraciət etmişdim ki, generalların az qala ştamplayıb buraxılması, ümumiyyətlə zabit məsuliyyətinin, hərbi qüdurun mahiyyətini dərk etməyən hər yetənin çiyinlərinə general poqonlarının qoyulması bağışlanılmaz səhvdir. Çarizm dövründə ərşəyə çatmış beş-altı generalımız nə məktəb, nə kasta yaratmaq iqtidarında deyildilər. Birinci cümhuriyyət dövründə ortaya çıxmış savadlı, zabit şərəfini hər şeydən üstün tutan yüksək rütbəli zabitlərimizin qol-qanad açmaları üçün vaxt çatmadı.

Amma onların heç biri XI Ordu cəlladlarının, “çəkistlərin” qarşısında baş əymədi. Bakıda bizim qeyrətli zabitlərimizin güllələndiyi zirzəmilər hələ də qalır, onların divarlarına bir xatirə lövhəsi vurmaq da yada düşür. Son illərdə neçə-neçə generala bağlı qalmaqallı proseslərin başlanması bir daha sübut etdi ki, zər poqonlar hər yetənin təamı deyil, bunlar doğrudan da gedə-güdə imişlər.

“Tərtər vəziyyəti” adi məsələ deyil, bu əsl milli faciədir. Sorğu-suala çəkilmiş hərbiçilərimizin başlarına elə oyunlar açılar ki, belə binamus əməlləri hətta gestapoçular özlərinə sığdırmazdılar. Zabitlərin (!) ləyaqətini alçaldan, onlara işgəncə verdiren general Bəkir Orucovun şəklinə baxıram, sinəsində nə qədər istəsən orden-medal lenti var.

Mən zabit şərəfini son nəfəsinə qədər himn etmiş Həzi Aslanova, Əliağa Şıxlinskiyə, Mehmedarova da general deyim, bu əbləhə də?

Vaxtilə milli mədəniyyətimizin iftixarı sayılan insanların qüdrətli daşıdıqları fəxri adlar aygün kazımovalara, fəiq ağayevlərə, ədalət şükürovlara, elza səyidcahanlara verilən yerdə pleyboy xislətli gedə-güdənin general olmasına qətiyyətlə təəccüblənmişdim. Nakəsliyi, bəd əməlləri ilə artıq şöhrət qazanmış qırmızı lampaslı şalvar geymiş bu “sərkərdələrin” içində tək bir cəzə rəhmətlik işgəncə verən Həmidovun bəxti gətirmədi. Dilinin beləsinə düşdü, o, bədbəxt bu biri azğınlar kimi özünü aparsaydı

Son illərdə neçə-neçə generala bağlı qalmaqallı proseslərin başlanması bir daha sübut etdi ki, zər poqonlar hər yetənin təamı deyil...

yəni, Azərbaycanda heç bir işğalçı yox, ilhəq olub. Buradakı dil-siz-ağızsız rəiyyət də, savadlı kübar təbəqə də, hətta din xadimləri belə Rusiya ilə birləşməyə can atıblar, türk-islam aləminin xilasını

Dar ağacı altına göndəriləsi xainlər

Neçə milyonluq ordusu olan Çində bizimki qədər general yoxdur...

zavala gəlməyəcəkdi.

Həlak olmuş döyüşçülərimizin cəsədlərinin yarganlara, dərələrə atılmasını əmr etmiş Nəcməddin Sadıqov kefindədir.

Şuşanı müdafiə etməməsindən qüdurat danışan Tahir ağaya da söz deyən tapılmadı. Bəkir Orucovun zinakarlıqdan da beş-betər əməlləri o qədər dəhşətlidir ki, normal insan bunu qələmə də ala bilmir.

Bütün məsuliyyətimlə deyirəm, dünyanın hansı ölkəsində olursa olsun Bəkir Orucov kimi monstları boğazından asardılar. Xalqın Müzəffər adı verdiyi komandanın zabitlərinə, qulluqçularına ağlasığmayan işgəncələr verilir. Belə yerdə uzun-uzadı məhkəmə komediyasının qurulmasına yol vermək olmaz. Günahkara qısa araşdırmadan, sonra fəvriyyə ilə cəza verilməlidir ki, haminin yaddaşında həkk olunsun.

...İşgəncə əmrini verənin kimliyi, şəxsiyyəti məlumdur. Bəs belə binamus əməllərin icraçılarındakı bir zərrə də rəhm, öz soydaşına qarşı bir misqal da üreyiyananlıq olmayıb?

...Telestudiyalarda, məşallah, dil pəhləvanları bir-birlərini əvəz edirlər. Din və millət xaini Qəzənfer Musabəyovun törəməsi Rəşid Musabəyovun “təhlilləri” nəyə desəniz dəyər. Mən indiye qədər başa düşməmişəm ki, kanalların sahibləri camaatın gözünü yağır etmiş, bəsit, mənasız çıxışları ilə haminin zəhləsini aparmış Aydın Mirzəzadə kimi unikalarda nə görüblər. Eyni sözlər, eyni çeynənmiş fikirlər, haminin bildiyi həqiqətlər... Camaatı nə qədər dolayılar?

Bir dəfə hörmətli Prezidentə müraciət etmişdim ki, generalların az qala ştamplayıb buraxılması, ümumiyyətlə zabit məsuliyyətinin, hərbi qüdurun mahiyyətini dərk etməyən hər yetənin çiyinlərinə general poqonlarının qoyulması bağışlanılmaz səhvdir...

Yetmiş iki oğul şəhid olub, hələ nə qədər ağır yaralı var. Psixoloji sarsıntılardan hələ nə qədər cavan, qoca ağır xəstəliklərə mübtəla olub. Ateş bir saat da dayanmır. Ən avam adam da bilir ki, ağır zərbə almış Ermənistan elə vəziyyətdə deyil ki, gündə bostanımıza daş atsın. Amma müti, kölə kimi Moskvanın əmrini yerinə yetirir və belə qırılanda qədər də bəd əməllərindən əl çəkməyəcək.

Dərd odur ki, bizim başbəla alimnümələrin, əsl sibirat həyatı sürən YAP “ideoloqlarının” birinin də ağzından Moskva irticasına qarşı söz çıxmıyır. Qorxurlar, daxildəki ruspərəstlərdən tük atırlar, Ramiz Mehdiyevin hələ də qüvvədə olan müdhiş şəbəkəsindən çəkinirlər. Düşünürlər, olmadı belə, oldu belə, dünyanın işini bilmək olmaz.

...Kim nə fikirləşir, özü bilər, amma rusların bizlərə həqarətli münasibəti əvvəl necə idisə, indi də elə qalıb. Xristian həmrəylik hissi onlarda hər şeyi üstələyib. Bura imperiya maraqlarını da əlavə etmək lazımdır.

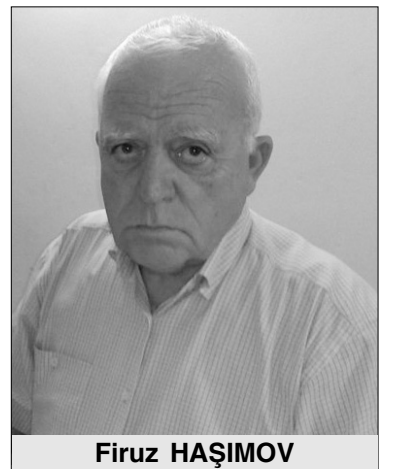
Hörmətimi saxlayan yaxşı kişilərin sayəsində Moskvada mütə-

madiyən nəşr edilən ən populyar həftəlikləri, elmi-tarixi məcmuələri alıram. Onları az qala zərərində mütaliə edirəm, son qərinə ərzində bunların heç birində bizim müdafiəmizə bir kəlmə də çap olunmayıb. Ermənistan rusu adam yerinə qoymurlar. Bir rusdilli məktəb yoxdur, rus dilində sual versən, biri cavab verməz.

Amma bizdə bir rus zənən xeylağı görün kimi kişilər kələfin ucunu itirirlər, əvvəl-uşaq, din-iman bilmərrə unudulur. Bəziləri qəzəbnak olacaq, adə qoymayın, bu ləməzhəb bizləri ələ salır. Xeyr, mənim əzizlərim, heç kimi nə ələ salıram, nə də heysiyyətinə toxunuram. Məgər görmürsünüz ki, ruslaşma yenə də vüsət alıb?

Ötən əsrin 60-cı illərinin əvvəlləri idi. Azərbaycanın Rusiyaya birləşməsi məsələləri orda-burda söhbət mövzusunə çevrilmişdi. Birləşmənin yüz əlli illiyini qeyd etmək barədə Moskva heç düşünmürdü. Moskva irticaçıları Leninin “Rusiya xalqlar həbsxanasıdır!” sözünü unutmamışdılar, ona görə könüllü birləşmək söhbətini araya salmaqdan çəkinirdilər.

Amma bizim “vətənpərvər” alimlər özlərinə əl qatdılar, necə

Firuz HAŞİMOV

rus çarlarından gözləyiblər.

Ən çox canfəşanlıq edənlər sosializm ideyalarının təntənəsindən, bolşevik cəlladların humanizmiyindən, beşillik planlardan xaltura dissertasiya yazıb alim adını alanlar idi. Bunların birləşmiş cəbhəsinə qarşı gözəl alimimiz Ziya Bünyadov bir dəfə səsinə qaldırsa, kişinin ağzını yumdular.

...72 igitimiz şəhadət şərbətini içdi. Allah bilir, bizi qa-baqda nə gözləyir. Neçə rus qonşum var, neçəsi ilə də təsadüfdən təsadüf görüşürəm. Bir dəfə görmədim ki, bunların biri qələbəmizlə bizi təbrik eləsin, sevinsin, erməni cəlladları qinasın. Qərinələr boyu rusların beyinləri şovinizm zəhəri ilə elə xarab olmayıb ki, o biriki ilə sağalsın. Götürün onların dərslərinə baxın, imkan olsa son on-on beş ildə çək-dikləri psevdotarixi filmlərə tamaşa edin. Bunların rejissorları, ədibləri türk-islam dünyasını aşağılamaqdan, təhqir etməkdən usanmırlar. Bunların da ən sadıq müttəfiqləri öz doğma torpaqlarında ana dilində danışmağı özünə ar bilənlər və bir də əsgərlərimizə, zabitlərimizə işgəncə verən, gənc nəslin üreyində dövlətinə qarşı inamsızlıq, ümitsizlik hissləri oyadanlardır.

Eldar SABİROĞLU,

Səbiq millət vəkili,
ehtiyatda olan polkovnik

Görəsən, bunlar hansı millətdəndir?!

Erməniyə haqq
qazandıran "ədalət"
müəssəməsinə nə deyəsən?!

Bu sentyabr da xalqımızın tarixinə həm faciəvi, həm də qəhrəmanlıqlarla dolu səhifələr yazdı.

Ona görə faciəvi ki, xain düşmən bu ayın 13-də Azərbaycanı arxadan vurdu. Çətin keçən döyüşlər zamanı erməni-faşist ordusunun 200-ə yaxın əsgərini cəsur Azərbaycan ordusu cəhənnəmə vasil etsə də, bizim də itkilərimiz oldu. Vətəni canından əziz tutan 80 igid əsgər və zabitimiz azğın və alçaq düşmənlə döyüş zamanı qəhrəmancasına həlak oldu. Allah şəhidlərimizi rəhmət eləsin!

Əslində, bu sözlərlə təzə bir şey demirəm. Qəhrəmanlarımızın dəyər və qiymətini Ulu Tanrı, qədirlən xalqımız özü verir. Verməyənlərə də Allahdan ağıl, insaf və vicdan arzulayıram. Soruşa bilərsiniz ki, niyə və nə üçün sərt şəkildə belə qənaətə gəldim?! Əvvəla, azlıqda olan bir qism cəmiyyət üzvünün xalqa heç bir aidiyyəti yoxdur və xalqın yekdilliyini poza biləcək gücə sahib deyil. Sadəcə, suyu bulandırır, bu savaştan da öz mənfəətləri üçün nəse götürmək həvəsinə düşüblər.

"Xala xətrin qalmasını" deyərək irəli sürülən fikirlərdəki sətiraltı mənalara görə bütün tənbeh və qərəzin kimə yönəldiyi apaydın ortadadır. Azca düşüncəsi olan hər kəs üçün bu qərəzin və kin-küdrətin kökündə düşmən üzərinə amansız yürümə əmrini verən Ali Baş Komandanın dayandırıldığı görmək yalnız başıboş adamlara xasdır. Hətta dövlətin rəhbərliyi ilə xalq arasında uçurum yaratmaq və beləliklə, hakimiyyətin sarsıtılmasına nail olmaq üçün ən yaramaz "arqumentləri" meydana atırlar. Məsələn, özünü ictimai fikrə böyük "ideoloq", "politoloq", "görməli tarixçi alim" kimi sırayan bəziləri ordumuzu hədəfə alaraq bildirir ki, günahkar Azərbaycandır və hərbi təcavüzə yol verən, beynəlxalq konvensiyaların altını üstünə çevirən də biz olmuşuq. Erməniyə haqq qazandıran "ədalət" müəssəməsinə nə deyəsən!? Görəsən, bunlar hansı millətdəndir?!

Başqa bir qrup isə özünü tamamilə biabırçı bir vəziyyətə salaraq bəyan edir ki, Azərbaycan ordusunun düşmən torpaqlarına girməsi düzgün olmadı və bu siyasi səhv ölkəmizin beynəlxalq qurumlarında, aparıcı dövlətlərdə çox pis qarşılanacaq. Sual olunur, bəs bu dünya 30 il işğalçı Ermənistan bizim torpaqları əsaret altında saxlayanda harada yatmışdı? BMT-nin həllini tapmayan 4 qətnəməsi hər şeyi açıb göstərir.

Çox uzatmaq istəmirəm. Azərbaycanın atdığı addımlarda heç bir qəbahət görmürəm. Xalqımız bu mürəkkəb zamanda dövlətinin yanında olmalı və düşməne qarşı mübarizədə öz yekdilliyini qorumaqlıdır.

ADP Zakir Həsənovu istefaya çağırdı...

"Bir neçə saat ərzində ordumuzun xeyli sayda şəhid verməsinə görə müdafiə naziri birbaşa məsuliyyət daşıyır"

Dünən ADP İdarə Heyətinin ölkə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi vəziyyətə dair növbəti toplantısı keçirilib.

Partiyanın mətbuat xidmətindən "Hurriyyet"-ə verilən məlumata əsasən, toplantı iştirakçıları ilk növbədə Ermənistanın sərhədlərimizdə törətdiyi təxribat nəticəsində ordumuzda olan canlı itkilərdən ciddi narahat olduğunu bildirib və şəhid ailələrinə bir daha dərin hüznə baş sağlığı ünvanlayıb.

Partiya yetkililəri hansı səbəbdən baş verməsindən asılı olmayaraq, son hərbi qarşıdurmanın hər iki ölkə və region üçün ciddi narahatlıq doğurduğunu, bölgədə sülhün, təhlükəsizliyin təhdid altına alındığını qeyd edib, problemin həllinin hərbi gərginliklərlə deyil, sülh sazişi imzalamaqdan keçdiyini diqqətə çatdırıb.

ADP İdarə Heyəti hesab edib ki, baş verən hadisələrin arxasında Ukrayna ilə aparılan uğursuz müharibə nəticəsində Cənubi Qafqazda nüfuzunu itirən Rusiyanın yenidən bölgədə hərbi-siyasi üstünlüyü əldə etmək cəhdləri, siyasi orientasiyasını Qərbdə doğru götürən Ermənistan rəhbərliyini cəzalandırmaq faktı ilə yanaşı, Ermənistanla Azərbaycan arasında sülhün əldə edilməsinə xidmət edən Brüssel formatının arxa plana keçirilməsi, hərbi gərginliyi gündəmdə saxlamaqla bağlanması nəzərdə tutulan sülh sazişini pozmaq meylləri durur.

İdarə Heyəti baş vermiş təxribatdan sonra ordumuzun düşməne layiqli cavab verməsini, qarşı tərəfi növbəti dəfə böyük hərbi itkilərə məruz qoymasını təqdir etməklə, bir neçə saat ərzində ordumuzun da xeyli sayda şəhid verməsini ürək ağrısı ilə qəbul edib və baş verən hadisələrə görə müdafiə naziri Zakir Həsənovun birbaşa məsuliyyət daşdığını qeyd edərək, onu tutduğu vəzifədən istefaya verməyə çağırıb.

İdarə Heyəti ABŞ-ın Nümayəndələr Palatasının spikeri Nensi Pelosinin Ermənistanla səfərinin nəticələrinə, səfər zamanı Azərbaycanı Ermənistanla təcavüzə suçlaması, adı çəkilən ölkəyə böyük həcmdə yardımların edilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etməsinə münasibət bildirib və

"Nensi Pelosinin Azərbaycanı təcavüzkarlıqda suçlaması xristian təəssübkeşliyindən irəli gəlir və..."

"Hakimiyyəti Azərbaycanın suveren ərazisi sayılan səfirliklərimizin qorunması üçün ciddi addımlar atmağa çağırırıq..."

bu cür yanaşmaların ABŞ-la Azərbaycan arasında davam edən strateji müttəfiqliyin, qarşılıqlı, iqtisadi, siyasi əlaqələrin ruhuna zidd olduğunu diqqətə çatdırıb.

İdarə Heyəti 30 il ərzində Azərbaycan torpaqlarının 20 faizini işğalda saxlayan Ermənistanın işğalçı, təcavüzkar dövlət olması ilə bağlı bir dəfə də olsun kəskin münasibət bildirməyən ABŞ yetkilisinin Azərbaycanı təcavüzkarlıqda suçlamasını xristian təəssübkeşliyindən irəli gələn ikili standartların durduğunu bir daha onların diqqətinə çatdırıb və xanım Pelosinin qızışdırıcı bəyanatlarının bölgədə qalıcı sülhə və təhlükəsizliyə xidmət etmədiyini bildirib.

İdarə Heyəti Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Səmərqənddə keçirilən sessiyasının nəticələrinə münasibət bildirib və qardaş Türkiyə ilə Azərbaycan dövlət başçıları arasında görüşdə müşahidəçi qismində iştirakını məqbul hesab edib və gələcəkdə bu təşkilatla iqtisadi əlaqələrin dərinləşməsi, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi baxımından ölkəmiz üçün faydalı olacağına əminliyini ifadə edib.

İdarə Heyəti Ermənistanın son hərbi təxribatına qarşı ölkəmizin gərəkli addımlar atması, düşməni öz ərazilərinə qədər təqib edərək onla-

rı ciddi hərbi itkilərə məruz qoyması faktından sonra erməni diasporunun xarici ölkələrdə yerləşən səfirliklərimizə hücum etməsi, hədələyici şüarlar səsləndirməsi faktından narahatlığını bildirib və səfirliklərimizin mövcud olduğu ölkələrdən Azərbaycanın suveren ərazisi sayılan səfirliklərimizin qorunması üçün ciddi addımlar atmağa çağırmaqla, hakimiyyəti diaspor təşkilatlarımızı gücləndirməyə, erməni təxribatlarına adekvat reaksiya verərək adı çəkilən ölkənin səfirlikləri qarşısında ölkənin mənafeyini müdafiə edən tədbirlər keçirməsi üçün lazımı iş aparmağa səsləyib.

İdarə Heyəti son vaxtlar qazilərin, şəhid ailələrinin baxımsızlığı, məsul şəxslərin onların sosial problemlərinə laqeyd qalması, şəhid ailələrinin yaxınlarının rastlaşdığı rüşvətxorluq, süründürməçilik faktlarına görə etdiyi müraciətlərə zərər təkliz verilməsi kimi neqativlərin sosial şəbəkələrdə yer almasından və bundan dolayı milli vətənpərvərlik ruhunun zədələnməsindən ciddi narahat olduğunu bildirib və hakimiyyəti şəhid ailələrinə qarşı diqqətsizlik göstərən, onların haqqını yeyən, problemlərinə arxa çevirən məmurlara qarşı ən ciddi tədbirlər görməyə çağırıb.

Hazırladı: KƏNAN

Regionun taleyini dəyişəcək seçki

Azərbaycan üçün regional, hətta global balans yaratmaqda, həm də təhlükəsizliyini təmin etməkdə əsas strateji tərəfdaş ölkə qardaş Türkiyədir. Heç şübhəsiz, Türkiyənin uğuru bizim də uğurumuzdur. Türkiyənin global səviyyədə daha üstün mövqeyə gəlməsi nəinki bizə, hətta Yaxın Şərq, Mərkəzi Asiya və digər türk dövlətlərinə də təsir edən amildir. Başqa sözlə, bölgədə sülhün bərqərar olmasında Türkiyənin gücünün və rolunun artması vacibdir.

Bu baxımdan, 2023-cü il seçkilərinin qardaş ölkədə dinc və demokratik şəraitdə keçməsi bizim üçün da vacib amillərdəndir. Odur ki, müəyyən güclərin seçki ərəfəsində Türkiyədə daxili asayışı pozmaqda maraqlı görünməsi haqda irəli sürülən ehtimallar bizi narahat etməyə bilməz. Amma bunlar sadəcə mülahizələr olduğundan, güman edək ki, qardaş ölkədə proseslər demokratik axarda inkişaf edəcək və seçki prosesi dinc şəraitdə başa çatacaq.

Bəs, Türkiyə 2023-cü il seçkilərinə nə ilə gedəcək, yaxud qardaş ölkənin "heybəsinə" ona qələbə qazandıracaq nələr var?

(Əvvəli ötən sayımızda)

Əlbəttə, bu proseslər 2003-cü ildə Türkiyədə keçiriləcək seçkilərin taleyinə birbaşa təsir göstərmir. Ən azı ona görə ki, seçkinin taleyini xalq, əlahəzrət seçici həll edir. Amma onu da istisna etmək olmaz ki, indi regionda yaranmış vəziyyət xarici faktorları da gözərdi etməyə imkan vermir. Bu faktor isə hazırda bütün daxili gücləri beynəlxalq dəstək əldə etmək üçün gecəgündüz düşündürən amildir. Bəs, bu dəstəyi hansı qüvvə əldə edəcək? Ərdəğan hakimiyyəti Qərblə anlaşıla biləcəkmi?

Bu suallara cavab axtarmazdan öncə qeyd edək ki, qarşıdakı aylarda Türkiyə və Rusiya arasındakı əlaqələrin siyasi yönü Qərbin Ankaraya qarşı münasibətinə önəmli təsir göstərəcək faktor olacaq. Bəllidir ki, hazırda Türkiyə Rusiya ilə bir sıra regional məsələlərdə əməkdaşlıq edir. Bu əməkdaşlıq sferasına misal kimi Suriyada, İraqda, Cənubi Qafqazda uzlaşmanı göstərmək olar. Həmçinin, Türkiyənin Azərbaycana dəstəyi məsələni çətinləşdirir və Rusiya indiyə qədər öz strateji mövqeyindən güzəştə getmədən, Türkiyənin yüksəlişinə razı olub.

Hərçənd, Rusiya Türkiyəni öz tərəfinə çəkməklə onun NATO-dan çıxmasına da ümid etməmiş deyil, amma Ankara fərqlindədir ki, eyni Alyansın içində olmasına baxmayaraq, Yunanıstan və

Fransa kimi əksər NATO ölkələri ona qarşı səmimi tərəfdaşlıq hissləri bəsləmir. Fəqət, elə bu Alyansın içində olmaq həmin ölkələrin açıq düşmənçiliyindən qorunmaq üçün bir vasitədir. Ən azından "söz-də-üzdə mütəfiqlik" düşmənçiliyin özünü açıq biruzə verməsinə imkan vermir. Rusiya-Türkiyə uzlaşması, həmçinin ABŞ-ın Qara dənizə buraxılmaması, onun çox can atdığı Qara dəniz ölkəsi olmasına imkan verilməməsində də öz əksini tapır. Eləcə də Ukrayna-Rusiya müharibəsindəki sülh cəhdlərini də misal çəkmək olar.

Rusiya-Türkiyə yaxınlaşmasının gələcək siyasi yönü bu günlərdə Özbəkistanın Səmərqənd şəhərində prezident Ərdəğanın iştirakı ilə keçirilmiş Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının iclasında da aşkar müşahidə olundu. Bu, onu deməyə əsas verir ki, Türkiyə nüfuz dairəsini genişləndirmək istiqamətini həm Mərkəzi Asiyaya, həm içində Liviya, İraq, Suriya olmaqla Yaxın Şərq və ərəb ölkələrinə, həm Afrikaya doğru yönəldərək açılım gerçəkləşdirməkdədir. Rəsmi Ankara həm də İsrail ilə münasibətlərini yoluna qoyur.

Türkiyə eləcə də ABŞ-ın tətiklədiyi Rusiya-Ukrayna müharibəsiylə "soyuq qışa" məhkum etdiyi Avropanın "qaz dərdi"ne dərman olmaqdadır. Hərçənd, Avropa hər zaman ki kimi "ikili oynayır". Rus qazını İran qazıyla əvəz etmək üstündə "baş sındıran" Avropa hələ ki, Azərbay-

can-Türkiyə tandeminin "qoca qitə"nin qaz təminatında oynadığı rola möhtacdır.

Məlum olduğu kimi, Prezident Ərdəğan BMT iclasında çıxış etmək üçün hazırda ABŞ-da səfərdədir. Bu səfər həm də ona görə vacibdir ki, qarşıdakı 2023-cü il Türkiyədə seçki ilidir. Üstəlik, ABŞ-la Türkiyə arasında qardaş ölkənin müstəqil siyasəti nə-

zi mənasında "Türkiyəni uçurdaq".

Əlbəttə, Vaşinqtona Prezident Ərdəğanın hakimiyyətə gəlməsindən öncəki "sözəbaxan", xarici siyasətini ABŞ-ın "ağzına baxaraq, ondan gələcək diqtələr istiqamətində yürüdən" Türkiyə lazımdır. Bunun üçün də Vaşington Türkiyənin "bizim Suriyada nə işimiz var" deyən, ölkəni dar

Məlum olduğu kimi, Prezident Ərdəğan BMT iclasında çıxış etmək üçün hazırda ABŞ-da səfərdədir. Bu səfər həm də ona görə vacibdir ki, qarşıdakı 2023-cü il Türkiyədə seçki ilidir. Üstəlik, ABŞ-la Türkiyə arasında qardaş ölkənin müstəqil siyasəti nəticəsində bölgə və global rolunun artmasından tutmuş, F-35 proqramından çıxarılmasına qədər bir sıra məsələlərdə fikir ayrılığı olduğu da bəllidir.

ticesində bölgə və global rolunun artmasından tutmuş, F-35 proqramından çıxarılmasına qədər bir sıra məsələlərdə fikir ayrılığı olduğu da bəllidir.

Təbiidir ki, ABŞ Türkiyənin Rusiya ilə müəyyən məsələlərdə uzlaşmasından, rəsmi Ankaranın Türk Dövlətləri Təşkilatının formalaşmasını sürətləndirərək Cənubi Qafqaz, Mərkəzi Asiyayı Türk siyasi-strateji maraqlarını təmsil edən bir güc kimi ərşəyə gətirməsindən çox narahatdır. Üstəlik, "Misaki milli" hədəfinə çatmağa çalışan Türkiyə İraq və Suriyadakı enerji resurslarına çıxışı əldə etsə, bu yolla istehsalı bahalı edən enerji çatışmazlığını həll edəcək, bu isə sözün məcə-

çərçivədə, "əli qoynunda" görmək istəyən müxalifətdən faydalanmaq istəyindədir. Amma Vaşington anlamalıdır ki, o Türkiyə artıq yoxdur və Türkiyənin yüksəlişi geridönmez istiqamət götürüb. Prezident Ərdəğanın Türkiyəsi nə Qərbbərəst, nə Rusiypərəst, nə "başqapərəst" deyil. Prezident Ərdəğanın zirvəyə apardığı Türkiyə öz qütbünü, öz güc mərkəzini formalaşdırır və sadaladığımız tərəflərin ziddiyyətli üzlərində öz oyununu aparır. Böyük ehtimalla rəsmi Ankara Çin, Rusiya, Avropa ilə yürütdüyü çoxvektorlu siyasəti müstəvisində ABŞ-dan alacaqlarına dair sövdələşmədən də imtina etməz. Məsələn, Bayden admi-

Türkiyə artıq siyasi güvən məkanına çevrilməkdədir və zərrə qədər də şübhə yoxdur ki, 2023-ə doğru gedən qardaş ölkə 100 il əvvəl sıxışdırıldığı sərhədləri aşacaq və ona imperia- list Qərbin cızdığı "dar köynəyi" yırtıb atacaq...

nistrasiyası Türkiyə ilə ikitərəfli diplomatik və hərbi yanaşmadan faydalana bilər. O, Türkiyəyə iqtisadi böhranı yumşaltmaq üçün iqtisadi stimullar, o cümlədən tariflərin azaldılması, birbaşa xarici investisiyalara dəstək və əsas maliyyə subyektlərinin institusional yardımı nəticəsində Rusiya ilə iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi risklərini aydınlaşdırıla bilər.

Bundan əlavə, ABŞ Ukraynanın Krimı Rusiyadan qoparmaq üçün lazım olan silahlara malik olmasını təmin edə bilər. Amma məsələ orasıdır ki, Türkiyə bu addımı kimin xeyrinə ata bilər: ABŞ-ın, yoxsa özünün? Bizcə, Türkiyənin Krim türklərinə ərazisində müddətsiz yaşayış hüququ verməsi əbəsləyərək deyil və Krimin nə vaxtsa əsl sahibinə geri dönməsi məsələsi gündəmə gələ bilər və aktualdır.

Cızılan mənəzərdən bəlli olur ki, Türkiyə siyasi təsirini Osmanlı zamanında olduğundan daha geniş əraziyə yaymaq xətti tutur ki, bu da həmin məkana asayış və rifah vəd edir. Türkiyə artıq siyasi güvən məkanına çevrilməkdədir və zərrə qədər də şübhə yoxdur ki, 2023-ə doğru gedən Türkiyə 100 il əvvəl sıxışdırıldığı sərhədləri aşacaq, ona imperia- list Qərbin cızdığı "dar köynəyi" yırtıb atacaq. Əlbəttə ki, qardaş ölkənin Böyük Türkiyə hədəfinə çatdırılmasını Ərdəğan hökuməti reallaşdıracaq.

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

Tacikistan-Qırğızıstan savaşını hansı qüvvələr körükləyir?

Çinin qonşuluğunda baş verən münaqişə açıq müharibəyə çevrilə bilirmi?

vüzünün dayandırılmasına kömək istəyi ilə müraciət ediblər. Sonra koordinasiya qrupunun həmsədri, BMT-nin Qırğızıstandakı koordinatörü Antje Qraven "beynəlxalq təşkilatlar qrupunun insidentin nəticələrini təhlil etmək üçün münaqişə yerinə getməyə" hazır olduğunu bildirib.

Kiyevdə metroda qəfildən Tacikistanın hərbi təcavüzü və Tacikistan hərbiçilərinin mülki əhəlinə canlı qalxan kimi istifadə etməsi vurğuları ilə Qırğızıstan-Tacikistan sərhədindəki vəziyyətlə bağlı xəbərlər yayımlanmağa başlayıb. Gecə saatlarında dinc əhaliyə və mülki infrastruktur obyektlərinə qarşı ağır silahlardan istifadə edilməklə təcavüz Türk Dövlətləri Təşkilatı tərəfindən pislənilib.

Tacikistanın Qırğızıstana səbəbsiz hücum cəsarətinin nədən qaynaqlandığı, qonşusuna təcavüzün ilham qaynağının nə olduğu sual doğurur. Tacikistanın "qəfil cəsarəti"nin səbəbi nədir?

Tərəflər arasında münaqişənin əsas səbəbi kimi torpaq məsələsi üzə çıxır, belə ki, bu problemin kökü sovet hakimiyyətinin Fərqanə vadisində Özbəkistanın şərqi, Qırğızıstanın cənubunu, Tacikistanın şimalını bir-birinə qarışdıraraq süni yaratdığı problemə gedir və ayrıca, burada su qıtlığı yaşanmaqdadır. Su ehtiyatlarına çıxış effektiv tənzimlənmir. Tacikistan-Qırğızıstan sərhədindən 40-a yaxın suvarma kanalı keçir. Bu kanalların bəziləri Qırğızıstandan Tacikistana, bəziləri isə əks istiqamətdə işləyir. İsti aylarda kanalın mənbəyində çayın kənarında yaşayan camaat sudan daha çox istifadə etdiyindən ağıza daha az su axır. Bu, tərəflər arasında mübahisəyə səbəb olur. Bundan əlavə, bəzən yerli tacik və qırğız icmaları arasında başqa səbəblərdən fikir ayrılığı yarandıqda, rəqibdən qisas almaq istəyən camaat qarşı tərəfin suya çıxışına mane olur. Bu, münaqişənin miqyasının artmasına gətirib çıxarır. Beləliklə problemi sovet hakimiyyəti ərşəyə gətirib. Eləcə də Tacikistan və Qırğızıstan hərbiçiləri arasında sərhəd münaqişələri SSRİ-nin dağılmasından sonra demək olar ki, müntəzəm olaraq baş verib. Hər iki ölkə 971 kilometrden çox ortaq sərhədi bölüşür, lakin onun yalnız yarısı tam demarkasiya olunub. Yeni 471 km sərhəd xətti müba-

hisəlidir və münaqişə mübahisəli ərazilərə aiddir: münaqişələr otlaq əraziləri və su ilə bağlıdır. Münaqişənin əsas səbəblərindən biri sərhədin özüdür. Konkret desək iki ölkənin Batken və Soqd bölgələri-Fərqanə vadisi bölgəsidir.

Amma məsələ bununla bitmir. Belə ki, 2022-ci ilin 10 avqustuna olan xəbərə görə, "Özbəkistan Dəmir

şəvər dəmir yolu xətti kimi tanınan layihə Pakistanın Qvadar limanına aparır və bununla da Hind okeanına çatır. Xüsusilə Pakistandan keçəcək dəhliz Mərkəzi Asiya üçün nəzərdə tutulub. Bundan əlavə, bu layihələrin köməyi ilə Mərkəzi Asiya ölkələrinin tranzit potensialının artırılması və region ölkələrinin iqtisadi

Bu layihə Orta Asiya ölkələrini Əfqanıstan vasitəsilə açıq dənizə birləşdirə biləcək və Əfqanıstandan İran və Pakistana iki filialının olması planlaşdırılır. Dəhlizin İrandan keçən hissəsinə Özbəkistan-Əfqanıstan-İran (Bəndər Abbas və Çabahar limanları) vasitəsilə Fars körfəzinə çıxış daxildir. Tirmiz-Məzari-Şərif-Kabil-Peşəvər dəmir yolu xətti kimi tanınan layihə Pakistanın Qvadar limanına aparır və bununla da Hind okeanına çatır. Xüsusilə Pakistandan keçəcək dəhliz Mərkəzi Asiya üçün nəzərdə tutulub...

Yolları" Səhmdar Cəmiyyətinin İdarə Heyətinin sədri H.Xasilov Qırğızıstan və Əfqanıstan dəmir yollarının rəhbərləri ilə videokonfrans formatında görüş keçirərək, "Çin-Qırğızıstan-Özbəkistan-Əfqanıstan" yeni dəhlizinin yaradılması və Əfqanıstanın da bu dəhlizə qoşulması məsələsinə müzakirə ediblər. İclasda "Qırğızıstan Dəmir Yolu" NK Dövlət Müəssisəsinin baş direktoru A.Sakiyev, Əfqanıstan Dəmir Yollarının baş direktoru Bəxt ül-Rəhman Şərafət, Çinin "Vahan Dəhlizi" logistika şirkətinin baş direktoru, Çindən olan nümayəndə M. Mao və Əfqanıstan nümayəndəsi Zabiullah da iştirak edərək, bu dəhlizin əhəmiyyətini qeyd ediblər.

Bu dəhliz üzrə yüklərin avtomobil yolu ilə Çinin Kaşqar vağzalından Qırğızıstanın Oş dəmir yolu stansiyasına, Oş stansiyasından Əfqanıstanın Hayraton stansiyasına isə dəmir yolu ilə daşınması planlaşdırılıb. Bu günə qədər illik yükdaşıma həcmi 3500 konteyner təşkil edir və gələcəkdə ildə 60 min konteynerə qədər daşınması nəzərdə tutulur.

Bu layihə Orta Asiya ölkələrini Əfqanıstan vasitəsilə açıq dənizə birləşdirə biləcək və Əfqanıstandan İran və Pakistana iki filialının olması planlaşdırılır. Dəhlizin İrandan keçən hissəsinə Özbəkistan-Əfqanıstan-İran (Bəndər Abbas və Çabahar limanları) vasitəsilə Fars körfəzinə çıxış daxildir. Tirmiz-Məzari-Şərif-Kabil-Pe-

inkşafının təmin edilməsi və inteqrasiyanın gücləndirilməsi nəzərdə tutulur. Beləliklə, layihənin regional sabitliyə töhfə verəcəyi gözlənilir. Digər tərəfdən, Mərkəzi Asiya ölkələri nəqliyyat dəhlizlərinin şaxələndirilməsi və nəqliyyat xərclərinin azaldılması üçün böyük səylər göstərirlər.

Əfqanıstan Cənubi Asiya, Mərkəzi Asiya, Çin və Yaxın Şərq arasında yerləşdiyinə görə geostrateji mövqeyə malikdir və yuxarıda göstərilən regionlar arasında əlaqəni təmin edir. Bu səbəbdən, bütün əməkdaşlıq proseslərində məhz Əfqanıstan ön plana çıxır. Bundan başqa, Əfqanıstan üzərindən şimal-cənub rabitəsinin təmin edən digər ölkə Özbəkistandır. Əfqanıstan və Özbəkistanın coğrafi baxımdan əlverişli mövqeyinə görə belə qənaətə gəlmək olar ki, onların müxtəlif regionlar və qitələr arasında nəqliyyat dəhlizi yaratmaq və inkişaf etdirmək imkanları var.

Bu layihələrin Mərkəzi Asiyaya gətirəcəyi faydalara nəzərə alsaq, ilk növbədə okeanlara çıxış baxımından mühüm imkanın əldə ediləcəyini iddia etmək olar. Bu, digər bazarlara çıxış üçün əsas maneəni aradan qaldıracaq. Bundan əlavə, Pakistanla planlaşdırılan dəhliz vasitəsilə Mərkəzi Asiya ilə Cənubi Asiya arasında fəal əlaqə qurulacaq və regionlararası ticarət və qarşılıqlı əlaqə artacaq.

Beləliklə, Tacikistanın qardaş Qırğızıstana təcavüzünün üzərinə

"gün düşür". Sözsüz ki, Mərkəzi Asiyada iqtisadi və əlbəttə ki, məntiqi olaraq siyasi təsiri güclənməyə başlayan Çin bölgəni ona bağlayan "Çin-Qırğızıstan-Özbəkistan-Əfqanıstan" dəhlizinin, ardınca da onun TransƏfqan dəhlizinə çevrilməsinin lehəndir. Hətta buna xeyir-dua da verib. Maraqlı sual doğru-bəs niyə indi Qırğızıstana hücum oldu? Xatırlayırınsızsa, bu yaxınlarda Özbəkistanda Qaraqalpaqstan çaxnaşmaları baş vermişdi və əlbəttə ki, bu çaxnaşmanın da səbəbi iqtisadi idi - eyni "Çin-Qırğızıstan-Özbəkistan-Əfqanıstan" və TransƏfqan dəhlizi kimi.

Bu dəfə Qırğızıstanda Tacikistan tərəfindən tətiklənən alovlanma ŞƏT sammiti ilə üst-üstə düşdü. Yəqin ki, bu alovlanmanın sammitin ab-havasını pozması və onun işinə kölgə salması nəzərdə tutulub. Qərbin bir global güc kimi zəifləməsi fonunda ŞƏT irəli çıxır və mühüm əhəmiyyət kəsb etməyə başlayır. Ticarət, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq, Qərb dövlətlərindən asılılığın azaldılması, kollektiv təhlükəsizlik məsələlərinin müzakirəsi - bu, gələcəkdə təşkilatı ənənəvi geosiyasi blokların alternativinə çevirə bilər.

İkitərəfli danışıqlar şanslı tükənərsə məsələnin real həlli üçün Mərkəzi Asiyada sabitlikdə maraqlı olan üçüncü tərəfin simasında qarant lazımdır ki, bu da sadəcə "Şanxay Təşkilatı" ola bilər. Hərçənd KTMT-nin sülh missiyası barədə də danışılır, amma KTMT reputasiyasını itirib və qarant ola bilməz. Hər iki dövlətin tərəfdaşı olan Rusiya ilə Çin bu qarşıdurmada maraqlı deyil. Deməli, şübhə kimin üzərinə düşür - Qərbin, daha dəqiqi ABŞ-ın üzərinə. İlk növbədə ABŞ və Böyük Britaniya Rusiyanı Mərkəzi Asiyadan ayırmaq və Çinin regionda iqtisadi təsirini zəiflətmək məqsədini açıq şəkildə ortaya qoyurlar. Ona görə də "kimlərsə" Səmərqənd sammiti ərəfəsində "münaqişə təşəbbüsü ilə çıxış edib".

Şübhəsiz ki, Qırğızıstan "Çin-Qırğızıstan-Özbəkistan-Əfqanıstan" layihəsinin açar ölkəsi, həm də Çinin qonşusu olduğu üçün bəzi bədnəiyetlərin hədəfinə tuş gəlib. Çini hədəfə alan güclər onun qonşu ölkələrini qarşıdurmalar üçün pladsdarma çevirmək niyyətinə diqqət etməlidir.

Əfqanıstanda baş verənləri, ABŞ ilə Tacikistanın birgə təlimlərini və bu hadisələrin Mərkəzi Asiyadakı vəziyyət üçün əhəmiyyətini nəzərə alsaq, mübarizənin hansı üsulla aparılacağından müəyyən nəticələr çıxarmaq olar. Çin sərhədləri yaxınlığında lokal münaqişələrin qızışdırılması isə vəziyyətin sabitliyini pozmaq üçün ümumi planın yalnız bir hissəsidir. Qafqaz və Mərkəzi Asiya regionu isə sadəcə "alver predmetidir".

Biz əlbəttə ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının üzv dövləti olaraq Qırğızıstana qarşı baş verən təcavüzdən narahatlıq və məsələnin dinc yolla ərazilərin demarkasiyası yolu ilə beynəlxalq hüquq çərçivəsində həll olunmasını istəyirik. Biz haqsız yerə təcavüzə, haqsızlığa uğramanın nə olduğuna beləlik və üreyimiz qardaş qırğız xalqının, qardaş Qırğızıstanın yanındadır. Mərkəzi Asiya üçün gözlənilən hibrid müharibələrdən, hansısa şər qüvvələrinin müharibə meydanına çevrilməsindən siqortalanması üçün Türk Dövlətləri Təşkilatının digər sferaları ilə hərbi sferasının, daha dəqiq desək ordusunun formalaşdırılması zəruridir.

Ülviyyə ŞÜKUROVA

İrandan Azərbaycana qarşı növbəti təxribat...

“Sərhəd zolağının bu hissəsinə düşən ərazilərin “Bakı Respublikası”na birləşdirilməsi ilə, Azərbaycan Türkiyə ilə həmsərhəd olur”

İranın hökumət yönümlü “Eghtesad News” saytı Azərbaycanla qarşı növbəti qərəzli yazı dərc edib. Həmin yazıda rəsmi Tehranın Azərbaycanın dövlət rəsmilərinə “sərt xəbərdarlıq” etdiyi iddia olunur:

“İslam Respublikası Azərbaycanın dövlət rəsmilərinə sərt xəbərdarlıq edib. Qonşu ölkələr Tehranın səbirli olmasından sui-istifadə edib, İran İslam Respublikasının milli təhlükəsizliyinə qarşı addım atmamalıdır. Əgər onlar tərəfindən belə bir addım atılcaqsa, İran rəsmiləri tövsiyə və nəsihət dilini bir kənara qoyub, öz xalqı arasında da ciddi mövqeyə malik olmayan bezi qonşu dövlətlərin rəhbərlərinin mənfur niyyətlərinin həyata keçirilməsinin qarşısını almaq üçün hərbi gücdən istifadə edəcəklər”.

Azərbaycan Respublikasının rəsmi adının təhrif edilərək “Bakı Respublikası” kimi qeyd edildiyi yazıda əlavə olunur: “Son günlər sionist rejim və onun regional müttəfiqlərinin diktəsi ilə İranın şimal-qərb sərhədlərində müəyyən addımlar atılır ki, görünür, bunun da son məq-

sədi İran-Ermənistan sərhədində əsaslı dəyişiklik yaratmadır. Belə ki, iki ölkə arasında əlaqə yolu da daxil olmaqla sərhəd zolağı kəsilir və sərhəd zolağının bu hissəsinə düşən ərazilərin “Bakı Respublikası”na birləşdirilməsi ilə, Azərbaycan Türkiyə ilə həmsərhəd olur. Bir müddət əvvəl bu təxribat İran rəsmilərinin dəfərlə xəbərdarlıqları ilə üzleşmişdi”.

Yazıda daha sonra bildirilir: “Bakı rəsmiləri boş vədlərlə İran rəsmilərinə məşğul etmək, sərhəd zolağı-

nin işğalı planını həyata keçirmək və İranı hərəkətə gətirmək kimi xam xəyallara düşməməlidirlər. Onlar bilməlidirlər ki, İranın diplomatiya dili güclü hərbi dayağa malikdir, hansı ki lazımı anda müdaxilə edəcək və istənilən təxribatı beşikdə boğacaq. Bakı rəsmilərinin xeyrinədir ki, odla oynamasınlar və keçmişdə olduğu kimi İran İslam Respublikası ilə yaxşı münasibətlərin üstünlüklərindən bəhrələnmə bilsinlər”.

Hazırladı: RƏŞAD

“Ermənistan öz qazdığı “quyu”ya düşdü”

Abdullah Ağar: “Azərbaycan bu revanşistlərlə mübarizə aparmaq məcburiyyətindədir”

“Ermənistan Vətən müharibəsində ağır məğlubiyyəti heç cürə qəbul edə bilmir və bu, onların özləri ilə bağlı olan məsələdir”. Bunu Milli.Az-a açıqlamasında Türkiyənin təhlükəsizlik üzrə eksperti Abdullah Ağar deyib.

O bildirib ki, Ermənistan artıq bir dəfə öz qazdığı quyuya düşdü:

“Düşməni fiziki olaraq yenə bilərəm, amma düşmənin sən ilə savaşmaq əzmi və iradəsini yox edə bilməmişənsə, qıra bilməmişənsə, düşməni məğlub etmiş sayılmırsan. Açıq ki, bu məsələdə rusların çox böyük günahı var. Müharibənin ruhu ilə oynadılar. Müharibənin 44 -cü günündə Azərbaycana qarşı təzyiqləri artıraraq savaşın gedişinə müdaxilə etdi.

Ateşkes anlaşmasının verdiyi olduğu bir çox imtiyazlar var idi. Önümüzə qış gəlirdi. Bu anlaşmada Kəlbəcər, Laçın, Ağdam kimi azad edilməmiş ərazilərin təhvil verilməsi üçün bir fürsət var idi, digər yandan da Zəngəzur və Laçın dəhlizi ilə bağlı məsələ həllini tapmalı idi.

İlahəm Əliyev də bildirdi ki, Rusiya

dövlət başçısı mənə söz verdi. Yəni rusun müvəqqəti nəzarətindəki ərazilərlə bağlı bir mübahisəli vəziyyət yaranmayacaq. Bu şərtlə Azərbaycan 10 noyabr üçtərəfli bəyanatına imza atdı. Amma bundan sonrakı müddətdə gördüyümüz kimi, xüsusən də sülhməramlıların arxasında qalan 2819 km-lik sahədə “Artsax” və onun qondarma “paytaxtı” Xankəndi ilə bağlı bir ümidi ermənilər Rusiyanın ətkələri altında davam etdirdi.

Bunun hesabında Fənsanın, başqa dövlətlərin diplomatların qeyri-qanuni şəkildə Qarabağın dağılıq hissəsinə səfərləri baş tutdu. Amma Rusiya da, Fransa da, ABŞ da, İran da, Ermənistan da çox yaxşı bilir ki, bu təxribatların belini Azərbaycan Ordusu qırdı. Amma savaşa Rusiyanın bu müdaxiləsi, savaşın ruhu ilə oynaması Ermənistanın gücünün qırılmasına rəğmən müharibə ehtirasını qıra bilmədi. Bunun belə qalması isə bölgədə bir destruktivlik yaratdı, Azərbaycan da indi bu revanşistlərlə mübarizə aparmaq məcburiyyətindədir.

İndi də ən son Azərbaycanla sərhəddə qorxunc bir hərbi təxribata əl atdılar. Ağır silahlarla Azərbaycanın mövqelərini atəşə tutdular. Şəhid verdik, özü də çox. Azərbaycan Ordusu bunu qisasını artıqlaması ilə aldı, Ermənistan yenə ağır bədəl ödədi.

Azərbaycan 44 günlük müharibə ilə 1828-ci il Türkmənçay müqaviləsindən sonra ilk dəfə torpaq qazandı. Bu, ermənilər üçün qorxunc bir təqvim oldu. Bir düşünün, sən qarşı tərəfə bir məkirli hücum planı qurarsan, amma öz qazdığın quyuya sən özün düşürsən”.

İran parlamentində Ermənistan-Azərbaycan sərhədindəki gərginlik müzakirə ediləcək

İran parlamenti növbədənəkar iclasda Ermənistan-Azərbaycan məsələsini müzakirəyə çıxaraçaq. Bunu İran parlamentinin Milli təhlükəsizlik və xarici siyasət komissiyasının sədri Vəhid Cəlalzadə deyib.

O bildirib ki, çərşənbə günü Ermənistan-Azərbaycan problemlərinə dair önəmli və növbədənəkar iclas keçiriləcək.

Vəhid Cəlalzadə Azərbaycan-Ermənistan sərhədində baş verən hadisələrdən ciddi narahat olduqlarını deyib: “Biz ölkənin yüksək vəzifəli rəsmiləri ilə bu məsələni müzakirə etmişik. Ölkənin Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasından, eləcə də Xarici İşlər Nazirliyindən bu məsələlərə ciddi yanaşmağı xahiş edirik”.

Azərbaycan Fransaya nota verdi

Sentyabrın 19-da Fransa-nın Azərbaycandakı səfəri Zakari Qros Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılıb və görüş zamanı bir gün öncə

Fransadakı Azərbaycan səfirliyinə qarşı bu ölkədəki radikal erməni qrupları tərəfindən törədilən hücumla bağlı XİN-in etiraz notası Fransa səfirinə təqdim edilib.

Bu barədə XİN-dən məlumat verilib.

Görüşdə Azərbaycan xarici işlər nazirinin müavini Xələf Xələfov, Fransadakı erməni diasporunun radikal ekstremist qüvvələrindən ibarət qrupun Azərbaycan Respublikasının Paris şəhərindəki səfirliyinə hücumunun nümayişkarənə surətdə Fransa qanunlarının və ümumtəamış beynəlxalq hüquq normalarının kobud şəkildə pozulması ilə müşayiət edildiyi qarşı tərəfin diqqətinə çatdırılıb. Hücum zamanı səfirliyin binasına maddi ziyan vurulduğu, diplomatik nümayəndəliyin fəaliyyətinə və əməkdaşların həyatlarına təhlükə yaradıldığı qeyd edilib.

Nazir müavini Xələf Xələfov tərəfindən radikal erməni qruplarının bu hərəkətlərinə şəraitin yaradılması və vaxtında qarşısının alınmamasına görə qəti etiraz bildirilib, diplomatik əlaqələr haqqında 1961-ci il tarixli Vyana Konvensiyasına uyğun olaraq diplomatik nümayəndəliklərin təhlükəsizliyinin qəbul edən ölkə tərəfindən təmin edilməsi öhdəliyinin Fransa tərəfindən yerinə yetirilməsinə görə dərin təəssüf ifadə edilib.

Həmçinin, diplomatik nümayəndəliyə və onun heyətinə təhlükə yaranan vandalizm aktının Fransanın hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən hərtərəfli araşdırılması, müvafiq hüquqi qiymətin verilməsi, təqsirkar şəxslərin məsuliyyətə cəlb edilməsi və vurulmuş ziyanın ödənilməsinin təmin olunması tələb edilib.

Fransa səfəri Azərbaycan səfirliyinə qarşı baş verən hadisənin təəssüf doğurduğunu bildirib. Azərbaycan tərəfinin müraciətinə müvafiq olaraq, hadisəyə müvafiq hüquqi qiymətin verilməsi üçün aidiyyəti addımların atılacağı qeyd edilib.

Paşinyan 207 erməni hərbcisinin öldüyünü etiraf etdi

Azərbaycanla sərhəddə Ermənistan Ordusunun 207 hərbcisi ölüb, yaxud itkin düşüb.

Bu barədə Baş nazir Nikol Paşinyan Təhlükəsizlik Şurasının iclasında bildirib.

Ermənistanın Azərbaycan sərhədində törətdiyi təxribat nəticəsində 293 nəfər hərbi qulluqçu yaralanıb.

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi

ərefəsində erməni lobbisinin könlünü almaq üçün edildiyi deyilir və o, da bu ehtimalı qəbul edir: "Vaxtilə, mərhum Zbiqnev Bjezinski demişdi ki, erməni lobbisi ABŞ-da 3 güclü lobbidən biridir. Həqiqətən erməni lobbisi çox güclüdür və demokratlarla daha yaxın olmaları məlumdur. Qarşıdan gələn Konqres seçkilərində demokratların şansları çox aşağıdır. Demokratlar indi qarşıdan gələn seçkilərdə hətta partiyanın maraqlarını dövlətin maraqlarından önə çəkirlər. Bu Nensi Pelosinin Tayvan səfərində özünü daha bariz göstərdi. Amma bu səfərdə bir balaca əmma var. ABŞ-

Nensi Pelosi nə üçün Az

"ABŞ regionla bağlı planlar qurur və bunun üçün Ermənistandan istifadə edir"

Bugünlərdə İrəvana səfər edən ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının sədri Nensi Pelosi Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan, parlamentin sədri Alen Simonyan, müdafiə naziri Suren Papikyan, o cümlədən müxalifət nümayəndələri ilə görüşüb. Görüş zamanı ikitərəfli maraq doğuran mövzularla yanaşı, iki ölkə arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlığa dair bir sıra məsələlər də müzakirə olunub. Onu da qeyd edək ki, "Ermənistan bizim üçün vacibdir və Konqres adından Azərbaycanın Ermənistanla ölümcül hücumlarını, Ermənistan ərazisinə hücumlarını qətiyyətlə pisləyirik" deyən Nensi Pelosi son sərhəd toqquşmasında Azərbaycanı ittiham edib.

Sözsüz ki, rəsmi Bakının ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının sədrinin cəfəng mövqeyinə cavabı gecikməyib. Belə ki, bununla bağlı Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) yaydığı məlumatda Nensi Pelosi tərəfindən verilmiş və bölgədəki vəziyyəti təhrif edən açıqlamanın ciddi təəssüf doğurduğu, eyni zamanda Azərbaycanla qarşı irəli sürülən əsasız və ədalətsiz ittihamların qəbul edilməz olduğu deyilir. Bildirilir ki, bölgədə vəziyyətin gərginləşdirilməsi və genişmiqyaslı təxribatın törədilməsinə görə bütün məsuliyyət Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyinin üzərinə düşür: "Ümumiyyətlə, Nensi Pelosi ermənipərəst siyasətçi kimi tanınır və onun nümayəndə heyətinin tərkibində Konqresin məhz ermənipərəst üzvlərinin olması bunu bilavasitə nümayiş etdirir. Qarşıdan ABŞ-da Konqresə ortamüddətli seçkilər dövrü gəldiyini nəzərə alaraq, görünür Nensi Pelosi də bu səfərdən öz daxili siyasi gündəliyi və ABŞ-dakı erməni lobi dairələrinin dəstəyini qazanmaq üçün istifadə edir. ABŞ-ın daxili siyasi gündəliyində olan siyasi intriqalar və lobi maraqlarının Ermənistan üzərindən Cənubi Qafqaz regionuna daşınması qəbul edilməzdir. Təəssüflə vurğulayırıq ki, ədalətdən danışan Nensi Pelosi Azərbaycana qarşı Ermənistanın təcavüz siyasəti, ərazilərinin 30 ilə yaxın davam edən işğalı, yüz minlərlə azərbaycanlının etnik təmizlənməsi və Ermənistanın məsuliyyət

İlyas Hüseynov:
"Nensi Pelosinin anti-Azərbaycan çıxışları və sanksiya hədələri ABŞ-dakı erməni diasporunun əməyinin nəticəsidir"

daşdığı digər bu kimi ağır cinayətlərlə bağlı bugüncə məqsədlə şəkildə heç bir mövqe nümayiş etdirməyib". Məhz bu səbəbdən də Azərbaycan XİN hesab edir ki, Pelosinin Ermənistanla söylədikləri erməni təbliğatı əsasında verilmiş açıqlama kimi dəyərləndirilməlidir və bu, Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşması istiqamətində atılan səylərə ciddi zərərdir.

Yeri gəlmişkən, onu da nəzərinizə çatdırırıq ki, Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti BMT Baş Assambleyasının 77-ci sessiyasında iştirak etmək üçün ötən gün ABŞ-ın Nyu York şəhərinə yola düşüb. Həmçinin, Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan da sözügedən tədbirlə bağlı ABŞ-a gedib. Bildirilib ki, həm Ceyhun Bayramov, həm də Ararat Mirzoyan səfər zamanı sessiya çərçivəsində keçiriləcək tədbirlərdə, habelə xarici dövlətlərin rəsmiləri ilə görüşlərdə iştirak edəcəklər.

Fuad Çıraqov:
"ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının sədrinin səfəri daha çox Nikol Paşinyana dəstəkdir, nəinki lobbiyə"

vəsində keçiriləcək tədbirlərdə, habelə xarici dövlətlərin rəsmiləri ilə görüşlərdə iştirak edəcəklər.

"ABŞ-ın indiki vəziyyətdə Azərbaycana hər hansı sanksiya tətbiq edəcəyi və Qərbin digər ölkələrinin sanksiyalara qoşulacağı inandırıcı görünür"

Beləliklə, "Hürriyyət" xəbər verir ki, mövzu ilə bağlı mövqeyini bölüşən politoloq İlyas Hüseynovun fikrincə, ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının sədri Nensi Pelosinin anti-Azərbaycan çıxışları və sanksiya hədələri ABŞ-dakı erməni diasporunun əməyinin nəticəsidir.

Politoloqun qənaətinə, ABŞ-ın indiki vəziyyətdə Azərbaycana hər hansı sanksiya tətbiq edəcəyi və Qərbin digər ölkələrinin sanksiyalara qoşulacağı inandırıcı görünür: "Elə bu yaxınlarda

Ərəstun Oruc:
"Azərbaycan müxtəlif ölkələrdəki səfirliklərimizə hücum aksiyaları ilə bağlı etiraz notası verməklə kifayətlənməməli, daha təsirli addımlar atmalıdır"

Azərbaycan prezidentini Avropada yüksək səviyyədə qəbul etdilər və bildirdilər ki, Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm yer tutur və bu, həqiqətən də belədir. Xəzərdən neft çıxaran Böyük Britaniya və Azərbaycan qazını Avropaya paylayan İtaliya sanksiya müzakirələrinin başlanmasına imkan verməz. Hələlik bunun üçün heç bir ilkin şərt yoxdur".

"Pelosi erməni lobbisinin könlünü almaq üçün daha böyük və ya başqa bir şey edə bilirdi, ümid edək ki, seçkilərə qədər bunu etməyəcək"

Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin (BMTM) şöbə müdiri, politoloq Fuad Çıraqov isə bildirib ki, Nensi Pelosinin səfərinin ABŞ-da Konqres seçkiləri

Kənan Novruzov:
"Hazırkı situasiyada İrəvan Vaşinqtonun məşası rolunu oynayır"

dakı erməni lobbisi daşnaklardır, daşnaklar isə Nikol Paşinyana düşməndir. Daşnak lobbisi ilə Paşinyan arasında son zamanlar qalmaqlar da hamıya məlumdur. Nikol Paşinyan hökuməti bu yaxınlarda Fransanın məşhur daşnak lobi liderlərindən birini persona non grata edib ölkəyə buraxmadı. Nensi Pelosinin bu səfəri isə daha çox Nikol Paşinyana dəstəkdir, nəinki lobbiyə".

Politoloq hesab edir ki, Nensi Pelosi erməni lobbisinin könlünü almaq üçün daha böyük və ya başqa bir şey edə bilirdi: "Ümid edək ki, seçkilərə qədər bunu etməyəcək. Bu səfər isə daha çox indiki administrasiyanın Nikol Paşinyanı nəyin bahasına olursa-olsun hakimiyyətdə saxlamaq niyyəti ilə uyğun gəlir. Bir dəfə də belə olmuşdu. Hakim administrasiya ilk baxışda erməni lobbisinin istəyi ilə hərəkət etmişdi. Əslində isə Ermənistan dövlətinə yardım etməyə çalışmışdı. 2009-cu il Sürix protokolları zamanı ABŞ-

dakı erməni lobbisi prosesin qəti olaraq əleyhinə idi. Ermənistanın o zamankı xarici işlər naziri ABŞ-da şəhərləri bir-bir gəzərək lobbizəvləri ilə görüşüb prosesin əleyhinə olmamağa çağırırdı. Yeni, ABŞ prosesi başlamaqla erməni lobbisinin deyil, Ermənistan dövlətinin maraqlarına uyğun hərəkət etmişdi. Əslində, erməni lobbisi ilə Ermənistan dövlətinin maraqlarının ziddiyyətli məqamları daha çoxdur. Demək ki, Vaşinqton regionla bağlı hansısa planlar qurur. Bayden administrasiyası əvvəl bizim könlümüzü almaq üçün altı ay ərzində 3 məktub göndərir, strateji dəyərindən,

sirlərinin olmayacağını deməyə əsas verməməlidir. Əvvəla, ona görə ki, istər Pelosinin özü, istərsə də onu müşayiət edən digər Konqres nümayəndələri stabil olaraq birmənalı ermənipərəst siyasətçilərdir və onların səfərin nəticələri ilə bağlı Azərbaycana qarşı hər hansı addımlar atacaq-ları istisna deyil. İkincisi, Pelosi qısa zamanda Ermənistanla səfər edən yeganə yüksək ABŞ rəsmisi deyil. Bundan bir qədər əvvəl ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin direktoru Uilyam Börs də İrəvanda səfərdə olmuşdu. Bu isə artıq Vaşinqtonun bölgəyə dair siyasətində Ermənistanın müəy-

Azərbaycanı hədəfə aldı?

Siyasi şərhçi Ərəstun Oruculu isə qeyd edib ki, ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının sədri Nensi Pelosinin Ermənistanla səfərinin əhəmiyyətini və mümkün nəticələrini kiçiltmək lazım deyil: "Bəli, səfərin Azərbaycan-Ermənistan sərhədindəki son vəziyyətlə birbaşa əlaqəsi yoxdur, o, əvvəldən planlaşdırılmışdır, amma bu, hələ onun təsirlərinin olmayacağını deməyə əsas verməməlidir...

Nazim Cəfərsoy:

"Nensi Pelosinin səfərinin Paşinyanın daxilə siyasi dəstəyini artırması Azərbaycan və region baxımından faydalıdır"

oyndığımız roldan, gələcək əməkdaşlıq perspektivlərindən danışır, bir qədər sonra Azərbaycanı qıcıqlandırmaq üçün 2021-ci il ərzində işlətmədiyi "Minsk qrupu" sözünü döviyyəyə buraxır. Əcəba nə oldu birdən? Hər halda Konqres seçkilərindən sonra hər şey aydın olacaq".

"ABŞ kimi güclü bir ölkə üçün hətta zəif və kiçik Ermənistanı ayağa qaldırmaq yalnız zaman məsələsidir və söhbət heç də onilliklərdən getmir"

Siyasi şərhçi Ərəstun Oruculu isə qeyd edib ki, ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının sədri Nensi Pelosinin Ermənistanla səfərinin əhəmiyyətini və mümkün nəticələrini kiçiltmək lazım deyil: "Bəli, səfərin Azərbaycan-Ermənistan sərhədindəki son vəziyyətlə birbaşa əlaqəsi yoxdur, o, əvvəldən planlaşdırılmışdır, amma bu, hələ onun tə-

yən yer aldığını deməyə əsas verir. Belə siyasət də öz növbəsində, Azərbaycan üçün ciddi çağırışlar və risklər demək ola bilər. Çünki ABŞ kimi güclü bir ölkə üçün hətta zəif və kiçik Ermənistanı ayağa qaldırmaq yalnız zaman məsələsidir və söhbət heç də onilliklərdən getmir". Siyasi şərhçinin sözlərinə görə, ABŞ-dan iqtisadi, siyasi və istisna deyil ki, hərbi dəstək alacağı halda İrəvan qısa zamanda bugünkündən çox fərqli statusa keçə bilər: "Bu da öz növbəsində, bölgədə yeni geosiyasi şəraitin yaranmasına və bölgə ölkələri üçün yeni təhdidlərin meydana çıxmasına yol açardı. İlk növbədə də Azərbaycan üçün. Bu baxımdan, xarici siyasət strategiyamızın mövcud realığa uyğun olaraq müəyyənləşdirilməsi və onun həyata keçirilməsi istiqamətində effektiv addımların atılması təxirəsalınmaz vəzifəyə çevrilir".

Azərbaycanın müxtəlif ölkələrdəki səfirliklərinə hücum aksiyalarına da toxunan Ərəstun Oruculun fikrincə, bu, ölkəmizə qarşı aparılan siyasətin tərkib hissəsidir: "Azərbaycan bunlarla bağlı etiraz notası verməklə kifayətlənməməli, daha təsirli addımlar atmalıdır. Xüsusilə də ona görə ki, söhbət dinc etiraz aksiyalarından deyil, vandalizm aktından gedir. Azərbaycan rəhbərliyinin xarici siyasət kursu kimisə qane etməyə bilər, amma bu, ölkənin diplomatik missiyalarının hücumlara məruz qoyulması şəklində ifadə olunmamalıdır. Bütün bu təxribatlar təkçə diplomatik xidmət və diplomatik missiyaların fəaliyyətinin təmin olunmasına dair beynəlxalq öhdəliklərə zidd deyil, həm də qeyri-si-

vil, qeyri-insani və qeyri-rasionaldır. Xüsusilə də belə hallar özünü sivil toplum sayan və demokratik hüquqi idarəçiliyi olduğunu iddia edən ölkələrdə baş verirsə".

"Bizim həm Rusiya, həm də Qərb ölkələri, o cümlədən ABŞ-la normal münasibətimiz var və atdığımız addımları ancaq öz siyasi iradəmiz müəyyənləşdirir"

Beynəlxalq Münasibətlər və Diplomatiya Araşdırmaları Mərkəzinin eksperti Kənan Novruzov isə bu qənaətdədir ki, hazırkı situasiyada İrəvan Vaşinqtonun maşası rolunu oynayır, yeni Ağ Ev regionla bağlı siyasətini həyata keçirmək üçün Ermənistandan istifadə edir: "İlk öncə onu qeyd edim ki, Rusiyalı deputat Vitaliy Milonov ölkə parlamentinin rəhbərinin Bakıya səfəri ərəfəsində Azərbaycanın Ermənistanla sərhəddə təxribat törətməsi ilə bağlı açıqlama verib. O, Bakının Qərbin sifarişlərini yerinə yetirdiyini bildirib. Bildiyiniz kimi, bugünlərdə ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının sədri Nensi Pelosi Ermənistanda səfərdə idi. O, Bakı ilə bağlı birmənalı olmayan açıqlamalar verib. Bu, onu göstərir ki, hazırkı situasiyada İrəvan Vaşinqtonun maşası rolunu oynayır. Ağ Ev regionla bağlı siyasətini həyata keçirmək üçün Ermənistandan istifadə edir. Azərbaycanın bu gün müstəqil xarici siyasət kursu yeritdiyi hər kəsə məlumdur. Bizim həm Rusiya, həm də Qərb ölkələri, o cümlədən ABŞ-la normal münasibətimiz var. Və atdığımız addımları

ancaq öz siyasi iradəmiz müəyyənləşdirir. Çünki bunu həyata keçirəcək gücə sahibik. Ermənistan isə regionda "nadinc uşaq" rolunu oynayır. Lazım gələndə Qərbin, lazım gələndə Rusiyanın sifarişlərini yerinə yetirməklə "suları bulandırır". Milonovun açıqlamasına gəldikdə isə deməliyə ki, Rusiyada bu cür təbliğatçılar kifayət qədərdir. Onlar külli miqdarda məvacib qarşılığında ideoloqluq edirlər. Nəticədə daxili ictimai rəy çəşdirilir, dövlətlərarası münasibətlərə zərbə vurulur. Əlbəttə, Azərbaycan Rusiya üçün vacib partnyordur. Bunu Kreml ən yüksək səviyyədə dəfələrlə bəyan edib. Rusiya ilə Azərbaycan arasında strateji müttəfiqlik haqqında saziş imzalanıb".

Ekspert onu da bildirib ki, şimal qonşumuzun regiondakı maraqlarının təmin olunması Bakı ilə münasibətlərdən asılıdır: "Azərbaycan Ukrayna ilə Rusiya arasındakı müharibədə balanslı siyasət yeridən nadir dövlətlərdəndir. Bütün bunları nəzərə alsaq, deməliyə ki, Milonovun açıqlaması əslində anti-Azərbaycan yox, anti-Rusiya xarakterlidir, dövlət maraqlarına uyğun deyil. Əlbəttə, hakimiyyətin diktəsi ilə sözügedən deputatın "nəbz yoxlaması" da istisna deyil. Amma bu ehtimal azdır. Əgər belədirsə, deməli, Rusiya Azərbaycanla münasibətlərin korlanmasına hazırdır. Bu, indiki halda ağılabatan görünür".

"Önümüzdəki dövrdə ABŞ-dan Ermənistanla maliyyə, silah və digər təhlükəsizlik dəstəklərində ciddi bir canlanma görə bilərik"

Nensi Pelosinin Ermənistanla gəlişinin və verdiyi mesajların müxtəlif səbəb və təsirləri olduğunu vurğulayan Qafqaz Beynəlxalq Münasibətlər və Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin (QAFSAM) sədr müavini, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Nazim Cəfərsoy

da hesab edir ki, bu səfər ABŞ-ın daxili siyasətində noyabrda seçkilər baxımından önəmlidir: "Pelosi həm özünün, həm də demokratların Konqres seçkilərindəki vəziyyətini yaxşılaşdırmaq üçün erməni diasporasının dəstəyini ola bildiyincə güclü almağa çalışır. Bu çərçivədə Pelosinin heyəti, verdiyi mesajlar Azərbaycan və Türkiyə əleyhdarı xarakteri ilə diqqəti cəlb edir. Üstəlik, bu əleyhdarlığı ABŞ-da Azərbaycan və Türkiyə əleyhinə müxtəlif qərarlar alınması müşayiət edəcək kimi görünür. Yenə ABŞ-ın təhlükəsizlik, silahlanma və iqtisadi mövzularda Ermənistanla və müəyyən formullarla Qarabağdakı separatçılara dəstək verəcək addımlar atması gözlənilir. Ancaq diqqəti cəlb edən bir başqa məqam isə Pelosi gəlmədən əvvəl ABŞ diplomatiyasının Bayden, Blinken və ABŞ səfirliyinin üzərindən Azərbaycan hakimiyyətinə müxtəlif müsibət mesajlar verməsidir. Bu da öncədən ABŞ-ın ermənipərəst addımlarını müəyyən mənada balanslaşdırma mahiyyəti daşıyır. Noyabra qədər bu balans şəklində, xüsusilə üzdə müəyyən səngimələr olacaq. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi də durumu diqqətə alan mesaj verib".

Siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru onu da əlavə edib ki, Pelosinin səfəri getdikcə Ermənistan daxilində vəziyyəti çətinləşən baş nazir Nikol Paşinyana dəstək mahiyyəti daşıyır: "Bu səfər həm də Paşinyanın Rusiya və İran təzyiqi altına tam girməsinə mane olma cəhdidir. CİA (ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsi-V.B.) direktorunun İrəvana və Papikyanın Vaşinqtona səfəri də bu prosesləri dəstəkləyən mahiyyət-dəydi. Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, önümüzdəki dövrdə bir yandan ABŞ-dan Ermənistanla maliyyə, silah və digər təhlükəsizlik dəstəklərində ciddi bir canlanma görə bilərik. Gürcüstan üzərindən Azərbaycan-Ermənistan sülh danışıqlarında da fəallıq gündəmə gələ bilər. Ermənistanla hərbi, siyasi və iqtisadi dəstək bizim üçün neqativ məqamlar mənasına gəlir. Ancaq səfərin Paşinyanın daxilə siyasi dəstəyini artırması Azərbaycan və region baxımından faydalıdır. Çünki Paşinyan mövcud Ermənistan siyasəti palitrasında bizim maraqlarımıza ən uyğun siyasətçidir. Paşinyanın qalması sülh müzakirələri prosesinin davamı baxımından çox faydalıdır".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

Araz BƏHMƏNLİ

Əli Əliyevdən kimin və nəyin qisasını alırlar?

Azərbaycan təzadlar ölkəsidir. Bu haqda çox yazılıb, çox deyilib. Amma günlər, aylar və illər keçsə də, müsbətə doğru dəyişən heç nə yoxdur. Son illərə qədər hər kəs Rusiyaya məxsus "5-ci kolon"un rəhbəri Ramiz Mehdiyevi itiham edir, ondan sonra ölkədə hər şeyin müsbətə doğru dəyişəcəyini gözləyirdi.

Ramiz Mehdiyev siyasi hakimiyyətdən uzaqlaşdırılsa da, hələ də ölkədə "onun küleyi" əsir. Yəni də insanlar keçmiş "boz kardinal"ın metodu ilə təqib olunur, həqiqəti deyənlər həbsə atılır. Ən qəribəsi isə odur ki, indi həyata keçirilən siyasi həbslər üçün hansısa "səbəb" axtarmağa da lüzum görmürlər. Sadəcə, qolundan tutub atırlar qazamata, deyirlər ki, get, səsini çıxarma. Səsinin çıxaranlarını isə aqibəti daha da betər olur, lap Vətəndaş və İnkişaf Partiyasının sədri Əli Əliyev kimi.

Yeri gəlmişkən, dünən Vətəndaş və İnkişaf Partiyasının (VİP) həbsdə olan sədri Əli Əliyev barəsində yeni bir cinayət işi açıldığı bəlli oldu. Yerli mətbuat xəbər verdi ki, ona qarşı Cinayət Məcələsinin 127.2.3 (qəsdən sağlamlığa az ağır zərər vurma - ümumi təhlükəli üsulla və ya xuliqanlıq niyyəti ilə törədildikdə) maddəsi ilə itiham irəli sürülüb. Səbəb isə odur ki, partiya sədri "Bakı İstintaq Təcridxanasında onunla eyni kamerada saxlanılan başqa bir dustağı döyərək, ona xəsarət yetirib".

Təbii ki, bu itihamın qondarma olduğu haqda cəmiyyətdə birmənalı fikir mövcuddur. Belə ki, hər kəs Əliyevdən qisas alındığı qənaətinədir.

Kimin, nəyin qisasına gəldikdə, bu haqda bizim bir söz söyləməyimiz doğru olmaz. Bunun üçün gerek əlimizdə təkzibolunmaz faktlar olsun. Belə bir faktımız olmadığı üçün cəmiyyətin axarına qapılmaqdan başqa çarəmiz yoxdur.

Əslində, Əli Əliyevə bundan əvvəl açılan cinayət işləri də bu hadisənin arxasında siyasi maraqlar olduğunu ortaya qoyurdu. Xatırladaq ki, partiya sədri 2021-ci il noyabrın 30-da qəzaya uğrayan DSX-ya məxsus "Mi-17" tipli helikopterlə sağ qalan polkovnik-leytenant Emil Cəfərov və kapitan Ramin Ədilovun xüsusi itiham qaydasında şikayəti əsasında Cinayət Məcələsinin 147.1-ci maddəsinə (böhtan) uyğun olaraq 5 ay müddətinə azadlıqdan məhrum olunub. Daha sonra R. Ədilovun şikayəti əsasında Yasamal Rayon Məhkəməsinin qərarına görə, Ə. Əliyevə 5 ay həbs cəzası təyin olunub. Təqsirləndirilən şəxs barəsində əvvəlki cəza müddəti ilə sonrakı cəza qismən toplanaraq ümumilikdə 6 ay azadlıqdan məhrum etmə cəzası seçilib.

VİP sədri sonuncu dəfə isə YAP-ın Binəqədə Rayon Təşkilatının sabiq sədri Ramiz Göyüşovun şikayəti əsasında məhkəməyə verilib. O, Cinayət Məcələsinin 148 (təhqir) maddəsi ilə təqsirli bilinərək 6 ay azadlıqdan məhrum edilib. Onun əvvəlki cəzaları birləşdirilib yekun olaraq 1 il azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin olunub.

Bütün bunlar öz yerində. Lakin dünənki hadisə, yeni Ramiz Mehdiyevin "metodu" ilə partiya sədrinə qarşı yeni cinayət işinin açılması Rusiyada baş verən bir hadisəni - müxalifət liderlərindən olan Aleksey Navalninin siyasi həbsini xatırladır. Hər kəsə bəllidir ki, Navalni Rusiya prezidenti Vladimir Putinin "məhbusudur". Bəs, Əli Əliyev "kimin məhbusudur"?

"Hürriyyət" daha bir cinayətin üstünü açdı

Lənkəranda 3 qardaş Rusiyada yaşayan bacılarını ata mülkündən məhrum etmək üçün saxta sənəd düzəltdiriblər

Lənkəran şəhər 1 nömrəli sahə ərazi dairəsi üzrə nümayəndə Babək Cəfərov ilk öncə saxta sənəd verdiyini təkzib etsə də, sonradan hər şeyi etiraf etməyə məcbur oldu...

məyiblər ki, əlavə bir bacıları da var. Biz tərəfdən hər şey qanunauyğun aparılıb və iş yekunlaşıb".

"Hürriyyət" in ötən günlər ərzində apardığı araşdırma nəticəsində isə məlum olub ki, əslində, problemin kökü Lənkəran şəhər 1 nömrəli sahə ərazi dairəsi üzrə nümayəndə Babək Cəfərovdan qaynaqlanır. Belə ki, onun və müavini Anar Məmmədovun imzası ilə 10.07.2018-c il tarixdə Bayramov Elçin Allahverdi oğluna verilən saxta arayışda vərəsələrdən birinin - şikayətçi Bayramova Kamalə Allahverdi qızının adının qeyd olunmadığı tərəfimizdən aşkara çıxarılıb (FOTO). Qeyd edək ki, həmin arayışda qeyd olunur: "Verilir Lənkəran şəhəri Şəhidlər Xiyabanı ev 116 ünvanında qeydiyyatda olan Bayramov Elçin Allahverdi oğluna, ondan ötrü ki, onun atası Bayramov Allahverdi Əlişan oğlu 10.07.2018-c il tarixdə vəfat etmişdir.

Mərhumun daimi yaşayış yeri Lənkəran şəhəri olmuş və aşağıdakı vərəsələri ilə birlikdə yaşamışdır, digər vərəsələri olmamışdır:

Bayramova Leyla Məlik qızı - həyat yoldaşı, ölüb.
Bayramov Elsevər Allahverdi oğlu
Bayramov Elçin Allahverdi oğlu
Bayramov Vüsal Allahverdi oğlu
Bayramova (Abdullayeva) Zəminə Allahverdi qızı
Bayramova (Qasımova) Günay Allahverdi qızı.

Arayış Dövlət Notariat Kontoru-na təqdim olunmaq üçün verilir.

Lənkəran şəhər 1 nömrəli sahə ərazi dairəsi üzrə nümayəndə: Babək Cəfərov

Müavin: Anar Məmmədov".

Maraqlıdır ki, Lənkəran şəhər 1 nömrəli sahə ərazi dairəsi üzrə nümayəndənin müavini Anar Məmmədov sözügedən sənəddən xəbərsiz olduğunu və imzasının saxtalaşdırıldığını bildirir: "İmza mənim deyil, mənim əvəzimdən imza atıblar".

A.Məmmədov daha sonra həmin sənədə imza atan şəxsin adını da açıqlayıb: "Mənim imzam saxtalaşdırılıb. Təxmin edirəm ki, mənim əvəzimdən Ramal imza atıb, o mənə məxsus imza deyil".

Babək Cəfərov isə ilk öncə məlum saxtakarlığa imza atdığını boyundan atmağa çalışsa da, həmin sənəd ortaya çıxdıqdan sonra "Hə, mənim imzamdır, amma nə vaxt imza atdığımı yadımda deyil. Oə bilsin, gözümdən yayınıb", - deyərək, özünü siqortalamaya çalışıb.

Əslində isə görünən odur ki, Babək Cəfərov hansısa səbəbdən mərhum Allahverdi Bayramovun vərəsələrindən birini bilərəkdən ortalıqdan çıxarıb, nəticədə Rusiyada yaşayan Kamalə Bayramova miras payından məhrum edilib. Bu isə, heç şübhəsiz, aşkar cinayət hadisəsidir və güman edirik ki, müvafiq qurumlar məsələ ilə bağlı tezliklə hüquqi tədqiqatı görəcəklər.

Hazırladı: KƏNAN

Redaksiyadan: Mövzunu diqqətdə saxlayacağıq.

"Bacımı işə düzəltmək üçün məndən 4 min manat aldı, amma..."

Göyçay rayonu, Qaraməryəm kənd sakini Babayev Arzu Vidadi oğlu tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Qəzetimiz vasitəsilə prezident İlham Əliyevə müraciət edən şikayətçinin məktubunu olduğu kimi dərc edirik:

"Hörmətli Prezident!

Yazaraq Sizi məlum etmək istəyirəm ki, Göyçay Rayon Mərkəzi Xəstəxanası publik hüquqi şəxsin direktoru Yaşar Əhmədov məndən 4000 (dörd min) manat möbləğində rüşvət almışdır. Belə ki, bu ilin iyul ayında bacım Şəfiyeva Könül Vidadi qızının işlə təmin edilməsi üçün direktor Yaşar Əhmədovun qəbuluna getdim. Ona "Bacımğilil ailə vəziyyəti yaxşı deyil, xəstəxanada işlə təmin olunmasını xahiş edirəm", - dedim. O isə mənə bildirdi ki, "Hazırda vakansiyalar yoxdur, bir tərəfdən də şəhid ailələri və qazilər bizdən iş tələb edir, rəhbərliyin göstərişinə əsasən ilk növbədə onları işə götürməliyik".

Beləliklə, onunla biraz həmsöhbət olandan sonra, "Bəs mən bacımın işləməsi üçün necə edə bilərəm?", - dedim. Nəhayət, mövzu pul məsələsinə gələn zaman "aşı görüb, oxuduğu Quranı" unudan molla sayağı birdən-birə dəyişməyə başladı. Halbuki bayaqdan özünü şəhid ailələrinin, qazilərin işlə təmin olunması uğrunda fədakarlıq edən məmur qismində göstərməyə çalışırdı. Dərhal mənə "İki gündən sonra gəlsən, bu haqda daha etirafı danışarıq", - dedi. Mən də öz növbəmdə dediyi vaxtda yenidən qəbuluna getdim.

İlk öncə 6000 (altı min) manat lazım olduğunu söyləsə də, axırda 4000 (dörd min) manatla razılığa gəldik və mən istədiyi möbləği ona təqdim etdim. 10 gün müddət ərzində bacımın işlə təmin ediləcəyinə söz verdi. Lakin vəd etdiyi müddət başa çatdı da o, sözünü tutmadı. Bu, minvalla iş uzanmağa başladı. Hətta Yaşar Əhmədov 19 avqust 2022-ci il tarixdə Göyçay RMX-da

Göyçay Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının direktoru Yaşar Əhmədov haqqında şok iddia

vətəndaş qəbulu keçirən İcbari Tibbi Siğorta üzrə Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Zaur Əliyevin qəbuluna girməyimə belə mane oldu. "Sənə deyirəm 2 günə həll edəcəm, məgər mənə inanmırsanmı?", - deyərək avqust ayının 21-nə, 21-də isə 28-nə, gah da ondan 3 gün sonraya söz verdi. Bir də gedib maraqlandım ki, məzuniyyətə çıxıb. 15 sentyabrda isə məzuniyyətdən qayıtdığımı eşidib yenidən onun qəbuluna getdim. Sonuncu variant olaraq "Ştati yoxlamalar aparıb, səbrli ol, hər şey düzələcək" deməkdən başqa söz tapa bilmədi. Mənə bəlli oldu ki, o, yalan danışır. Məhz ona görə də verdiyim 4000 (dörd min) manat pulu özümə geri qaytarmasını tələb etdim. Bu zaman direktor Yaşar Əhmədov məni DTX əməkdaşı olan Vüsal Hüməbatovla hədələməyə başladı. "Vüsal müəllimə birçə kəlimə xəbər verərəm, səni itirər", - dedi.

Hörmətli Prezident!

Nəzərinizə çatdırım ki, bacım 1982-ci il təvəllüdlü Şəfiyeva Könül Vidadi qızı 2013, 2019-cu illər ərzində yaşadığımız Göyçay rayonu Qaraməryəm Kənd Sahə Xəstəxanasında sosial məzuniyyətdə olan bir qadının əvəzinə qeydiyyatçı vəzifəsində işləmişdir. Bir övladı var,

hazırda özü və həyat yoldaşı heç yerdə işləmir. Maddi durumları olduqca acınacaqlıdır. Direktor Yaşar Əhmədov bacarmadığı və ya etmək istəmədiyi işə görə yalandan vəd verərək məndən rüşvət almışdır. Bildiyiniz kimi, bu əməl Azərbaycan Respublikasının CM-nin 311-ci maddəsinə (Rüşvət alma), eyni zamanda həmin Qanunun 178.2.3.-cü maddəsində qeyd olunmuş "Şəxs tərəfindən öz qulluq mövqeyindən istifadə etməklə törədildikdə" əsas verir. Mənimlə kobud danışması, haqsız olduğu halda özünü haqlı çıxarmağa çalışması və məni hüquq mühafizə orqanlarının yüksək vəzifəli məmuru ilə hədələməsi CM-nin 182-ci maddəsinə, onun vəzifə səlahiyyətlərini aşması CM-nin 309-cu maddəsinə əsas verir.

Sizdən çox xahiş edirəm, şikayətim obyektiv araşdırılsın, məndən mənimsənmiş 4000 (dörd min) manat pul (rüşvət) özümə geri qaytarılsın, direktor Yaşar Əhmədov isə qanunun müvafiq maddələri ilə məsuliyyətə cəlb olunsun. Sizə öncədən öz minnətdarlığımı bildirirəm".

Hazırladı: KƏNAN

Redaksiyadan: Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Dünyanı idrə edən müəyyən güclər insanlar üzərində daim müxtəlif sınaqlar keçirməkdən çəkinmirlər. Pandemiyadan sonra indi də insanları "iqlim dəyişikliyi" adı altında müxtəlif istiqamətlərə sürgün etmək planı üzərində işlənir.

Amma miqrasiya məsələsi çox pozitiv tərzdə qoyulur. Nədənə, bu ABŞ-ın yerli aborigen ailəsinin torpaqlarının əlinə alınması və rezervasiyalara tıxılması strategiyasını xatırladır. Və qeyd etdiyimiz kimi, insanlıq bu global yalana "iqlim dəyişikliyi" adı altında məruz qoyulur.

İnsan toplumu "iqlim miqrantları" formasında planlaşdırılan yerlərə məcburi köç etdiriləcək, amma kimin istəyiylə, nəyin nəminə? İqlim miqrasiyası təkəcə köçlə yekunlaşmır. Proqnozlaşdırılan plan iqlim dəyişikliyi testindən keçməyən ölkələrin ləğv olunmasına, yeni strateji şəhərlərin salınmasına qədər gedib çıxır ki, bu da qədim dövrlərdə mövcud olmuş "şəhər dövlətləri"ni xatırladır.

Hazırkı dünyanın ən mühüm gündəmi kimi iqlim dəyişikliyi aktualdır. Bu məsələ demək olar ki, insanlığın yeni dini halına gətirilib. Gələcək nəsillərin yeni iqlimə uyğunlaşması, yaxud daha yaşanılan yerlərə miqrasiya etməsi müzakirə mövzusu. Belə versiyalar irəli sürülür ki, insanlar yaşamaq üçün daha əlverişli yerlərə köçməli olacaqlar.

(Əvvəli ötən sayımızda)

Hesablamalara görə, kənd təsərrüfatı və yeni şimal gəmiçilik marşrutu inkişaf etdikcə Uzaq Şimalın siması da o cür olacaq. Antarktidadan sonra Yer kürəsinin ən böyük buz adası olan Qrenlandiya buzlaqlarının əriməsi insanların yaşayacağı, əkinçiliklə məşğul ola biləcəyi və faydalı qazıntılar çıxara biləcəyi yeni torpaqlar açacaq. Qrenlandiyada, Rusiyada, ABŞ-da və Kanadada arktik buzların altında kənd təsərrüfatı torpaqları, həmçinin yaşayış məntəqələri tikmək üçün torpaqlar yerləşir və bu, Arktika şəhərlərinin bütöv bir şəbəkəsinə yaradır.

Belə şəhərlərdən biri Qrenlandiyanın paytaxtı Nuuk şəhəridir. Proqnozlara görə, Nuuk yaxın onilliklərdə sürətlə inkişaf edəcək şəhərlərdən biridir. Qrenlandiyanın paytaxtı (Danimarkanın muxtar ərazisi) Şimali Qütb Dairəsindən bir qədər aşağıda yerləşir, burada iqlim dəyişikliyinə təsirləri artıq göz qabağındadır - sakinlər artıq "havanın hələ soyuq olduğu vaxtlar" haqqında danışirlər. Burada balıq ovu artmaqdadır: daha az buz, qayıqların bütün il boyu sahilə yaxın balıq tuta biləcəyi deməkdir və okeanın temperaturunun artması yeni balıq növlərini daha şimala, Qrenlandiya sularına cəlb edir. İqlim yumşaldıqca paltus və treska növləri hətta böyüyür.

Buzların əriməsi ilə açılan torpaq bol su aldıqından əkinçilik üçün yeni imkanlar yaradır. Nuuk-

İqlim dəyişikliyi, yoxsa "siyasi iqlim"i dəyişənlər... Pandemiyadan sonra yeni global yalan ortaya atılıb

dakı fermerlər indi kartof, turp və brokkoli də daxil olmaqla yeni məhsullar yetişdirirlər. Geri çəkilən buz həm də dənizdə mədən və kəşfiyyat, o cümlədən neft üçün imkanlar açır. Nuuk real "iqtisadi bum"un astanasındadır. Artıq ölkədə bol ərimiş suları elektrik enerjisinə çevirən beş su elektrik stansiyası var. Qrenlandiyanın 2100-cü ilə qədər meşələrə sahib olacağı proqnozlaşdırılır. Bəlkə də yaşamaq üçün ən yaxşı yerlərdən birinə çevriləcək.

Kanada, Sibir və Rusiyanın digər hissələri, İslandiya, Skandinaviya ölkələri və Şotlandiya da global istiləşmədən gətirdikcə daha çox faydalanacaqlar. Proqnozlara görə, Arktikanın xalis ilkin məhsuldarlığı, yəni hər il orada böyüyən bitki örtüyünün miqdarı 2080-ci illərə qədər iki dəfə artacaq, çünki o vaxta qədər həddindən artıq soyuq qışlar keçmişdə qalmış olacaq. Xüsusilə bu gün heyvandarlığın inkişaf etdirildiyi ərazilərdə əkinlərin becərilməsi mövsümləri əhəmiyyətli dərəcədə artacaq. Şimal ölkələri artıq Şimali Atlantika cərəyanları sayəsində nisbətən isti temperaturdan həzz alır, lakin indi mənfi 40 dərəcə selsidən aşağı düşə bilən kontinental temperaturlar da yumşalacaq və hinterlandi yaşayış üçün əlverişli edəcək.

Skandinaviya ölkələri iqlimə davamlılıq və uyğunlaşma qabiliyyətinə görə ən yüksək yerlərdən birini tutur. Stanford Universitetinin araşdırması göstərib ki, global istiləşmə artıq İsveçdə adambaşına düşən ÜDM-i 25% artırır. Alimlərin fikrincə, Hindistanda global istiləşmə səbəbindən adambaşına düşən ÜDM ola biləcəyindən 31% azdır, Nigeriya 29%, İndoneziya 27%, Braziliya 25% geri qalır. Bu dörd ölkə birlikdə götürsək, burada hazırda dünya əhalisinin dördü birini yaşayır. Buzların sürətlə əriməsi Atlantik və Sakit Okeanları birləşdirən və Arktikadan keçən marşrut olan Şimal-Qərb keçidini ilin çox hissəsi üçün nəvqasiyaya açıq qoyaraq, daşıma müddətini

təxminən 40% azaldacaq. Bu, regional ticarətin, turizmin, balıqçılıq və səyahətin inkişafına töhfə verəcək, həmçinin mədəniyyət üçün yeni imkanlar açacaq.

Kanadanın Manitoba əyalətinin Çörçill kimi liman şəhərləri sürətlə inkişaf etməyə başlayacaq. Çörçilldəki torpaq o qədər pis hesab olunurdu ki, 1990-cı ildə ABŞ-ın "OmniTrax" yükdaşıma şirkəti şəhərin limanını Kanada hökumətindən cəmi 7 dollara alıb. O, Şanxaydan üzən yük gəmiləri üçün Şimal-Qərb keçidində əsas dayanacaq və boşaltma məntəqəsinə çevrilmək potensialına malikdir. Çörçill bərpa edilmiş dəmir yolu xətti ilə Vinnipeq və Kanadanın qalan hissəsi ilə, eləcə də ABŞ-la birləşir.

Kanada miqrantları üçün əsas yer olacaq və hökumət immiqrasiya vasitəsilə əhalinin sayını 2100-cü ilə qədər üç dəfə artırmağı hədəfləyir. Stanford Universitetinin Qida Təhlükəsizliyi və Ətraf Mühit Mərkəzinin direktor müavini Marshall Burke hesablamışdır ki, global istiləşmə vegetasiya mövsümünün əhəmiyyətli dərəcədə artması, infrastrukturaya çəkilən xərclərin azalması və dəniz nəqliyyatının artması səbəbindən Kanadada orta gəliri 250% artırır. Sabit, şəffaf demokratiya, dünya şirni su ehtiyatının beşdə biri və ixtiyarında olan 4,2 milyon kvadrat kilometr yeni əkin sahəsi ilə Kanada bu əsrin sonuna kimi dünyanın "yeni çörək səbəti" ola bilər. Rusiya da bundan faydalanacaq: onun 2020-ci ildə qəbul edilmiş milli fəaliyyət planı iqlim dəyişikliyindən "faydalanmaq" yollarını aydın şəkildə göstərir. ABŞ Milli Kəşfiyyat Şurasının hesabatına görə, Rusiya "iqlim dəyişikliyindən maksimum fayda əldə edə bilər".

Rusiya dünyanın ən böyük buğda ixracatçısıdır və iqlim istiləşdikcə onun kənd təsərrüfatında üstünlüyü artacaq. Modellərə görə, 2080-ci ilə qədər Sibirin əbədi donunun yarısından çoxu yox olacaq, bu, donmuş şimalı daha ya-

aparmalı ola bilər. Çarter şəhərləri, "dövlətlər daxilində dövlətlər" yaratmaq, mövcud 200 ölkədən bəzilərini ləğv etmək və qalanlarını bir neçə regional geosiyasi qurumlarda birləşdirmək lazım ola bilər. Mövcud status-kvonun, dövlət sərhədlərinin və pasport sistemlərinin bir çox yeni alternativlərini gözədən keçirmək olar.

Yazılanlardan da göründüyü kimi, iqlim dəyişikliyi məsələsinin qabardılması dünyanın siyasi, iqtisadi, demoqrafik mənzərəsini dəyişən rıçaq mahiyyətini daşıyır və bu üzəndə böyük əhəmiyyət kəsb edir. Yərinizdədirsə keçən il meşə yanğınları qardaş Türkiyəni bürümüşdü. Bu il isə qardaş Qazaxıstanda, Ermənistanda, qonşu Gürcüstanda və ölkəmizdə meşə yanğınları ya-

şana bilən yer olacaq, daha uzun böyümə mövsümləri ilə və daha çox əhalini yerləşdirməyə imkan verəcək. Yeni şəhərlərin yaranacağı və mövcud olanların genişlənməsi digər ölkələrə Şotlandiya, İrlandiya, Estoniya və Fransanın Karkasson kimi çaylarla əhatə olunmuş bol sulu dağlıq əraziləri daxildir. Qlobal cənubda, yuxarıda qeyd edildiyi kimi, yüksək enliklərdə daha az torpaq var, lakin Patagoniya, Tasmaniya və Yeni Zelandiya və bəlkə də Qərbi Antarktika sahillərinin bu yaxınlarda buzdan təmizlənmiş hissələri yeni böyük şəhərlərin yaranması üçün potensiala malikdir. Təkcə Antarktidada əsrin sonuna qədər 17.000 kvadrat kilometrə qədər yeni buzsuz ərazinin meydana çıxacağı proqnozlaşdırılır. Bu miqrasiya prosesinin bir hissəsi olaraq mövcud şəhərlər genişlənmək və Sibir, Qrenlandiya kimi başqa yerlərdə tamamilə yeni şəhərlər salınacaq.

Yüz milyonlarla miqrantı təhlükəsiz şəkildə məskunlaşdırmaq üçün dünya ictimaiyyəti müvafiq kompensasiya və yeni şəhərlərdə və onların sənayelərində iştirak şərti ilə hazırda müəyyən dövlətlərə məxsus olan torpaqların məcburi alınması ilə bağlı danışıqlar

şandı. Dünyanın fərqli yerlərində baş verən meşə yanğınları da "iqlim dəyişikliyinə global səviyyədə olduğu təəssüratını yaratmaq" məqsədini daşıyır. Əlbəttə, meşələrin və bitki örtüyünün istinin təsirinə yanması təbiət hadisəsidir və burada şişirdiləsi bir şey yoxdur. Necə ki, payız fəslində yağışlar sayəsində seller əmələ gəlir, daşqınlar baş verir, qışda qar uçuşunu törədir, qəzmar yay günlərində yanğınların baş verməsi də normal təbiət hadisəsidir.

Burada bir haşiyyə çıxaraq qeyd edək ki, Rusiyanın müdafiə naziri Sergey Şoyqu Sibirə 7 ədəd milyonluq şəhər inşa etdirəcəyini bəyan etmişdi. Bunun siyasi-iqtisadi layihə olduğunu nəzərə alsaq düşünə bilərik ki, dünyanın resursları kimi ərazilərinin də yenidən paylaşdırılması prosesi gedir və iqlim dəyişikliyi dünyanın siyasi-iqtisadi-demoqrafik simasını şəkilləndirən faktor kimi istifadə olunmaq üzrədir. Dünyanın idarə olunma şəkli dəyişir-dövlətlərin gələcəyi, bəzilərinin yoxa çıxacağı, yeni kiçik dövlət modeli olan şəhər dövlətlərin meydana çıxması gündəmə gətirilir. İqlim dəyişikliyi dünyanın siyasi iqlimini kökündən dəyişəcək.

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

Azərbaycan bazarında müşahidə olunan qiymət artımının süni olması ilə bağlı fikirlərə tez-tez rast gəlinir. Bunu daha çox məhsulun ilkin istehsalçıları - əsasən də fermerlər dilə gətirirlər. Piştaxta arxasında dayananlar bir-birləri ilə yarışa çıxıblarmış kimi qiymətləri durmadan qaldırırlar. Hətta elə təsəvvür yaranır ki, ayrı-ayrı məhsulların qiyməti sanki hər gün dəyişir. Qiymətlərin qalxması həm ölkədə istehsal olunan, həm də xaricdən gətirilən məhsullarda müşahidə edilir. O cümlədən həm kənd təsərrüfatı, həm də sənaye məhsulları, eləcə də əhaliyə göstərilən xidmətlər bahalaşır.

Bəs, görəsən, ölkədə qiymətlərin kəskin şəkildə artmasına səbəb nədir?

“Qiymət artımı obyektiv səbəblərdən yaranarsa da, bəzi hallarda bu şəraitdən bəhrələnmək istəyən fütəşçilər də var”

Sosioloq Aynur Hacıyeva deyir ki, qiymət artımı insanların rifah halının aşağı enməsinə gətirib çıxarır: “Son vaxtlar ölkədə kəskin şəkildə qiymət artımı müşahidə olunur. Son illərdə baş verən pandemiya şəraitini və müharibələri dünyada, həmçinin Azərbaycanda iqtisadi böhrana səbəb kimi göstərmək olar. Nəticə olaraq da qiymət artımı dayanmadan yüksəlir.

Qiymət artımı insanların rifah halının aşağı enməsinə gətirib çıxarır. Yoxsulluğun artmasına təkan verir. İnsanların aldığı əmək haqqı ilə bazar qiymətləri uzlaşmır. Demək olmaz ki, əvvəlki illərdə yoxsulluq yox idi. Lakin bir çox aztəminatlı ailələr əldə etdikləri az qazanca ayın sonuna kimi günlük qida ehtiyaclarını ödəyə bilmirdilərsə, indi bunu bacarmırlar. Nəticə olaraq əmək haqqının, təqaüd və müavinətlərin artırılmasına böyük ehtiyac var”.

İqtisadçı, millət vəkili Vüqar Bayramov isə bildirib ki, hazırda inkişaf etmiş ölkələr daxil olmaqla, demək olar, bütün ölkələrdə qiymət artımı müşahidə olunur: “Xüsusən, Amerika Birləşmiş Ştatları və Avropa İttifaqında daha yüksək qiymət artımları müşahidə olunmaqdadır. Nəzərə alsaq ki, Avropa İttifaqında avqust ayının yekunlarında qiymətlər 1/9 faizə qədər yüksəlib və ötən ilin avqust ayında bu rəqəm 2/2 faiz idi. Eyni zamanda ABŞ-da son 40 ilin ən yüksək qiymət artımları müşahidə olunur. O baxımdan, qiymət artımları praktik olaraq global bazarlarda müşahidə olunmaqdadır.

Bunun iki mühüm səbəbi var: biri pandemiya sonrakı dövrdə xərclərin artması və xüsusən nəzərə alsaq ki, lokdaun tədbirlərinin tətbiq olunduğu dövrlərdə əksər biznes strukturları praktik olaraq öz fəaliyyətini dayandırdı. Fəaliyyətini bərpa etdikdən sonra isə daha yüksək xərclərlə və daha

Azərbaycanda qiymətlər niyə sürətlə bahalaşır?

Qlobal bazarda yaranmış böhran, yoxsa yerli dəllallar qiymətləri süni şəkildə qaldırır?

yüksək qiymətlərlə məhsulun dünya bazarına çıxarılması təmin olundu”.

Vüqar Bayramov onu da vurğulayıb ki, qlobal bazarlardakı qiymət artımları Azərbaycan istehlak bazarına da təsirsiz ötürülmür: “Digər tərəfdən isə Rusiya-Ukrayna müharibəsi qlobal bazarda bir sıra məhsulların, o cümlədən ərzaq məhsullarının təminatına təsir göstərmişdir. Bu da inflasiyanın daha da sürətlənməsinə gətirib çıxarır və xüsusən nəzərə alsaq ki, ərzaq məhsullarının daha yüksək qiymət artımları müşahidə olunur. Bu baxımdan, təbii ki, Azərbaycan üçün də öncədən qeyd etdiyimiz kimi, idxal inflyasiyası qaçılmaz idi. Çünki Azərbaycan istehlak etdiyi məhsulların bir qismini məhz xaricdən idxal hesabına ödəyir. Ona görə də qlobal bazarlardakı qiymət artımları Azərbaycan istehlak bazarına da təsirsiz ötürülmür. Gözlənilir ki, qiymət artımları müşahidə olunduqca, bu idxal etdiyimiz məhsulların qiymətlərinin yüksəlməsinə səbəb olacaq.

Təbii ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən antiinflasiya tədbirləri həyata keçirilir. Amma idxalda daha çox asılı olduğumuz məhsullarda qiymət artımlarının təsirlərini minimuma optimallaşdırmaq heç də asan deyil. Çünki qlobal bazarda qiymət artdıqca, bu, idxalın xərcinə və qiymətinə də təsir göstərir. Nəzərə alsaq ki, inflyasiya növbəti illər üçün də qlobal iqtisadiyyatın ciddi problemlərindən biri olacaq, ona görə də məqsədə uyğundur ki, yerli istehsalın genişləndirilməsi hesabına istehlakın daha çox daxili mənbələr hesabına ödənilməsinə nail olmaq mümkün olsun. Çünki yalnız qiymət artımlarının təsirlərini yerli istehsalın həcmi artırmaqla minimumlaşdırmaq mümkündür. Azərbaycan üçün də əsas hədəf məhz ərzaq məhsulla-

rının istehlakında yerli istehsalı artırmaqdır. Yalnız bununla qiymət artımlarının təsirlərini minimumlaşdırmaq olar”.

İqtisadçı-ekspert Razi Abbasbəyli deyir ki, bütün dünyada bahalaşma prosesi davam etməkdədir və bunun bir çox səbəbləri var: “Bilirsiniz ki, bu ilin fevral ayında Rusiya ilə Ukrayna arasında baş verən münaqişə dünyada loqistik ticarət döviyyəsinə çox ciddi ziyan vurdu. Xüsusilə ərzaq məhsullarının təminatı ilə bağlı problemlər mövcuddur. Ukrayna ərzaq buğdası və digər dənli bitkilər, ümumiyyətlə istifadə olunan qida məhsullarının əsas təminatçılarından biri idi. Və Rusiya ilə müharibə nəticə etibarilə də idxal-ixrac əməliyyatlarını xeyli ləngitdi.

Digər tərəfdən, dünyanın baş-

qa bir qütbü olan Rusiyaya, yeni Avropa, Amerika üçün əsas enerji daşıyıcılarının təminatçısı rolunu oynayan Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq edilməyə başlandı. Nəticə etibarilə, itirən təkə Rusiya olmadı, eyni zamanda Avropa ölkələri - Avrozoniya daxil olan ölkələr və Amerika Birləşmiş Ştatlarının iqtisadiyyatında da enmə müşahidə edilməyə başladı. Amerika iqtisadiyyatında bu il inflasiya göstəriciləri 7/9 faizə qədər yüksəlib. Bu sonuncu dəfə 1982-ci ildə müşahidə edilmişdir. Həmin vaxtdan Amerikada inflasiya göstəriciləri kifayət qədər aşağı idi. Amerika hökuməti düşünür ki, dolların faiz dərəcələrinin yüksəltməklə, uçot dərəcələrini artırmaqla, inflasiyanın yarada biləcəyi fəsadları, vura biləcəyi ziyanları ortadan qal-

dırsın. Avrozonada da vəziyyət ürkəkaçan deyil. Avrozonada ötən ayın açıqlanan iqtisadi göstəricilərinə görə inflasiya 5/9 faizdir. Belə vəziyyət 1997-ci ildən bəri ilk dəfədir müşahidə olunur. Müqayisə üçün deyə bilərəm ki, ötən il Avrozonada ümumi inflasiya göstəriciləri 0/9 faiz idi. Inflasiyanın sürətlə artması, eyni zamanda Rusiyanın Avrozonaya - Avropa İttifaqı ölkələrinə mavi qaz və digər enerji daşıyıcılarının təminatını dayandırması ilə bağlı xəbərdarlığı qarşidan gələn qış aylarında vəziyyəti bir qədər də çətinləşdirəcək”.

İqtisadçı deyir ki, Azərbaycan da baş verən bahalaşma mövcud şərtlərə uyğun deyil: “Çünki, xüsusən Azərbaycanda idxal edilən qida məhsulları bahalaşmış və qida məhsulları bazarında rəqabət imkanları mövcud deyil. Bir neçə in-

hisarçı mövcud şəraitlə bağlı olaraq qiymətləri diqtə etməyə başlayıb. Nəticə etibarilə də bahalaşmanı ortaya gətirib çıxarıb. Bilirsiniz ki, Azərbaycanın nə Rusiya ilə, nə də Avropa İttifaqı ölkələri ilə, ümumiyyətlə idxal prosesləri üzərində iştirak edən digər ölkələrlə hər hansı bir loqistik problemi mövcud deyil. Eyni zamanda Azərbaycan gəlir əldə etmiş ölkədir. Çünki həm neft, həm də mavi qazın ixracatı ilə bağlı gəlirlərimizdə ciddi şəkildə artım baş verir. Belə bir şəraitdə ölkəmizdə gözlənilən o idi ki, bahalaşmanı idarə etsinlər. Bu mümkün idi. Hətta bununla bağlı hökumətə bir sıra təkliflər verilmişdir. Həm əlavə dəyər vergisinin qida məhsullarına tətbiqinin dayandırılmasını keçici zaman üçün etmək olardı. Yaxud da ərzaq məhsullarının idxalına 18%-lik ƏDV-ni götürmək olardı. Bu addımı Türkiyə atıb. Türkiyə müəyyən müddətdə olsa qiymətlərin bahalaşmasını durdura bildi. Azərbaycan isə bunu hələ həyata keçirtməyib.

Digər bir tərəfdən, Azərbaycanda faktiki olaraq rəqabət məcəlləsi lahiyə halında qalmaqdadır. Hökumət və parlament bu məsələləri bir müddət müzakirə edib. Amma rəqabət məcəlləsi hələ ki, qəbul olunmayıb. Əgər rəqabət məcəlləsi qəbul edilərsə, o zaman bazarda inhisarçılıq azalmış olar və nəticə etibarilə qiymətləri bazar tənzimləyər. Bu baxımdan, dünyada baş verən proseslər Azərbaycanda idxal inflasiyasını sürətləndirir. Eyni zamanda Azərbaycanın daxili bazarda həm idxalçılar, həm də bazarın iri ticarət iştirakçıları qiymətləri istedikləri kimi təyin edirlər. Yeni mövcud qiymətlər real mənzərəni əks etdirmir. Ona görə də hökumət konkret qış aylarına doğru addımlar atmalıdır. Təsiri addımlar ilk növbədə həm vergi yükünün azaldılması, həm də rəqabət mühitinin formalaşdırılmasından ibarət olmalıdır. Gözləyək, görək payız aylarında hökumət xüsusilə də qışa doğru hansı addımları atacaq”.

Jalə FAMILQIZI

Bu ayın sonuna kimi "qlobal tektonik" hərəkətlər gözlənilir. Ukrayna Ordusunun Ukraynadakı Baş Qərargahı onların hərbi irəliləyişlərinin hər hansı işıqlandırılmasını qadağan etsə də, sosial media və digər media resurslarında cəbhə bölgəsindən hər hansı məlumatın yayılmasını qadağan etsə də, məlumatlar hələ də sızmaqda davam edir.

Təsdiqlənmiş rəsmi məlumata görə, Ukrayna silahlı qüvvələri Xarkov vilayətinin cənub-şərq istiqamətində, Balakleya şəhərinə doğru hücumu inkişaf etdirərək, Ukrayna-Rusiya cəbhəsinin şərq hissəsini yarıb. Elə ötən gün onlar Oskol çayının su hövzəsinə çataraq, mühüm logistik (avtomobil və dəmir yolu) qovşağı olan Kupyansk şəhərini tutaraq, təxminən 2000 km² ərazini azad edib. Kupyansk Rusiya Silahlı Qüvvələrinin bütün şərq cəbhəsi üçün mühüm təchizat mərkəzi idi. Onu itirən 10 minə yaxın şəxsi heyəti olan Rusiya hərbi hissəsi Xarkov vilayətinin son qalası olan və son dərəcə yüksək strateji əhəmiyyətə malik İzyum şəhəri və ətrafında mühasirəyə düşdü.

Artıq ukraynalıların İzyum şəhərini tutduqları, bir neçə yüz rus yaraqlısını əsir götürdükləri, külli miqdarda hərbi texnika, silahlar, eləcə də böyük yanacaq ehtiyatları ələ keçirdikləri barədə məlumatlar yayılır.

Bir az sonra bütün Xarkov vilayətinin azad edildiyi məlum oldu. Xarkovun şimalında ukraynalılar Ukrayna-Rusiya dövlət sərhədinə çatdılar, şərqdə Xarkov-Luqansk vilayətlərinin inzibati ərazi sərhədini keçərək hərbi əməliyyatların baş verdiyi yerləri Luqansk vilayətinə doğru bərpa etdilər. Xarkov vilayətinə nəzarət edərək, Donetsk vilayətinin Lima şəhərini azad etdilər. Hazırda Luqansk vilayətinin qapısı sayılan Lisiçansk şəhərinə hücum hazırlayırlar.

Gördüyümüz kimi, 2000 km-ə yaxın Ukrayna-Rusiya cəbhəsi dağılıb, Rusiya Silahlı Qüvvələrinin bölmələri arasında tam çaxnaşma və nizam-sızlıq başlayıb, ukraynalılar əks hücum keçərək "müharibə təşəbbüsünü" öz əllərinə aldılar.

Ukrayna əks-hücum əməliyyatı başlamazdan əvvəl məlum idi ki, Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Dnepr çayının qərb sahilində yerləşən 20 minlik qoşunları cəbhənin cənub hissəsində tamamilə mühasirəyə alınıb. Müvafiq maddi-texniki vasitələrin olmaması səbəbin-

Dünya "qlobal tektonik" hərəkətlər yolunda

Ukrayna əks-hücum əməliyyatı başlamazdan əvvəl məlum idi ki, Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Dnepr çayının qərb sahilində yerləşən 20 minlik qoşunları cəbhənin cənub hissəsində tamamilə mühasirəyə alınıb. Müvafiq maddi-texniki vasitələrin olmaması səbəbindən onların çatdırılması üçün lazım olan bütün körpülər yüksək dəqiqlikli HIMARS M142 reaktiv yayımlar atəşi sistemləri ilə bombardman edilirdi...

dən onların çatdırılması üçün lazım olan bütün körpülər yüksək dəqiqlikli HIMARS M142 reaktiv yayımlar atəşi sistemləri ilə bombardman edilirdi. İndi Dneprin qərb hissəsindəki rus silahlı qrupunun qarşısında iki seçim var: təslim olmaq və ya bölgəni müstəsna olaraq öz qüvvəsi ilə tərk etmək. Xersonun azad edilməsi dağların arxasında deyil, bu, İzyumun süqutundan sonra Rusiyaya ikinci hərbi-siyasi zərbə olacaq.

Bir çox hərbi nəzəriyyəçilər bunu Rusiyanın Ukrayna kompaniyasının 3-cü fazası hesab edirlər, üçüncü fazanın tam başa çatması Putinin Rusiyanı mövcudluğuna zərbə vuracaq.

Bu səbəbdən son dərəcə təhlükəli bir dövr yaşayırıq. Əgər Rusiya Federasiyası daxilində saray çevrilişi baş verməyibse, o zaman Ukrayna kampaniyasının ikinci mərhələsi olan 3-cü fazanın başa çatması vəziyyətində Rusiya Federasiyası taktiki nüvə silahından istifadə edə bilər, çünki başqa effektiv qüvvə yoxdur. Artıq 100-150 km dərinləşmiş Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin şiddətli əks-hücumunu birtəhər dayandırmaq mümkün olmasa, vaxt olmayacaq.

Birinci raund Rusiya Federasiyasının Ukraynanın suveren ərazisinə kütləvi işğalı idi (24.02.2022-31.03.2022), bu

müddət ərzində Rusiya Federasiyası paytaxt Kiyevə qədər demək olar ki, bütün şərq və cənub Ukraynanı işğal edə bildi.

İkinci mərhələ artıq cənub və şərq cəbhələrində formalaşmış mövqe müharibəsi idi. Bu ilin aprelindən sentyabr ayına qədər davam etdi və bu müddət ərzində Qərbin ısrarlı və qətiyyətli dəstəyi ilə Ukrayna tərəfi vəziyyəti öz xeyrinə çevirmək üçün müvafiq paritetə nail ola bildi.

Üçüncü raund Ukraynanın əks-hücumudur, buna artıq nail olunub. Təşəbbüsün əldə edilməsini rəhbər tutur. İndi Ukrayna tərəfi müharibəyə rəhbərlik edir, öz iradəsini Rusiya Silahlı Qüvvələrinə dikte edir və ərazilərini azad edir.

Bu son dövr şərti olaraq 3 mərhələyə bölünür:

1. Cəbhənin yarılməsi (Xarkov vilayətində həyata keçirilib),

2. Rusiyanın müdafiə profilinin bifurkasiyası (ehtimal ki, bu, Donetsk vilayətində olacaq. Ukrayna ordusu Azov dənizinə çıxaraq Volonovaxa, daha sonra isə Mariopol şəhərlərini azad etməyə çalışacaq və bununla da bütün hərbi cəbhəni iki yerə parçalayacaq: qondarma "DXR"- "LXR" və Kırım cəbhələri),

3. Luqansk-Donetsk vıla-

yətlərinin və Kırımın tam azad edilməsi.

Daha iki mümkün ssenari var, birincisi demək olar ki, mümkün deyil, ikincisi isə mümkündür, bu gün riski çox yüksəkdir.

1. Ukrayna bütün ərazilərini, o cümlədən Kırımı azad edir, 1991-ci ildə yaradılmış Rusiya-Ukrayna sərhəd zonasını tərk edir, Putin birtəhər hakimiyyəti saxlaya bilər (inamıram amma güman edək), o,

5 ildən sonra yeni bir dövlət qurmaq üçün Rusiya Federasiyasının tam islahatlar proqramına başlayır. Bütün bu müddət ərzində tam qlobal maliyyə və iqtisadi blokadada yaşayır.

2. İzyum və Kupyanskın geri alınması üçün bir neçə uğursuz cəhddən sonra Luqansk vilayətində xeyli böyük əraziləri, Xerson şəhəri ilə birlikdə Dnepr çayının qərb sahilindəki əraziləri də itirərək, taktiki nüvə silahlarından istifadə edir. Bu vəziyyətdə iki ssenari var:

a) Dünya nüvə müharibəsi mərhələsinə girir, Qərb qisas alır.

b) Qərb reaksiya vermirlərsə (ehtimal yoxdur), qlobal fəlakətdən qaçmaq üçün Rusiyaya qarşı dolayısı ilə tükənmə siyasətini davam etdirir, məsələni uzunmüddətli mübarizə dövrünə keçirir. Belə olan halda Ukrayna uduzacaq, Qərb ya Ukraynada, ya da Polşada, Baltikyanı və Skandinaviya ölkələrində parçalanmış vəziyyətdə qalacaq ərazilərdə eşelonaşdırılmış zonalar yaratmağa çalışacaq.

Dəyanət AGALARLI

"Nəqliyyat əlaqələrinin açılması Ermənistan üçün yeni imkanlar açacaq"

Rusiya baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk İrəvanda keçirilən IX Rusiya-Ermənistan Regionlararası Forumunda çıxışı edib

Azərbaycanla Ermənistan arasında yolların açılması təxminən 4,5-5 milyard dollarlıq Rusiya sərmayəsinin Ermənistan bazarına daxil olmasına şərait yaradacaq.

Bunu Rusiya baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk İrəvanda keçirilən IX Rusiya-Ermənistan Regionlararası Forumunda çıxışı zamanı deyib.

O, Azərbaycanla Ermənistan arasında avtomobil və dəmir yollarının açılmasının təxminən 4,5-5 milyard dollarlıq Rusiya sərmayəsinin Ermənistan bazarına daxil olmasına şərait yaradacağını söyləyib.

"Üçtərəfli sazişlərdə nəzərdə tutulan regionda nəqliyyat əlaqələrinin açılması Ermənistanın iqtisadi inkişafı və bura investisiyaların axını üçün yeni imkanlar açacaq", - deyərək Rusiya Baş nazirinin müavini vurğulayıb.

Yalanı yalanla məhv etmək mümkündürmü?

“Türküstan” qəzetinin 9-15 avqust 2022-ci il sayında Asif Aydınli “Azərbaycan cəmiyyətinə dözümsüzlüyü kim aşılalıyır?” adlı məqaləsində türk milli şüurunun oyanıb, türk milli və dövlət birliyi uğrunda mübarizədə ilk, lakin önəmli addımlar atmaqda olan türk millətinin bu müqəddəs və şərəfli işinin qarşısını almağa çalışan xarici düşmənlərimizin və onların xüsusilə türk milli birliyinin strateji həlqəsi olan Şimali Azərbaycan Respublikasında mövcud olan bir ovuc əlaltıları vasitəsilə müxtəlif uydurma dini şüarlar vasitəsilə bu milli birlik prosesini əngəlləmək məqsədilə, ən çirkin üsul və vasitələrlə ölkədə sabitliyi pozmaq, son nəticədə ölkənin müstəqilliyinə son qoymaq məqsədinin hədəfləndiyini bir neçə konkret fakt əsasında dəqiq göstərir. O haqlı olaraq yazır:

(Əvvəl ötən saylarımızda)

Azərbaycanda təkə islamın deyil, eləcə də digər dinlərin və onların törəmə cərəyanlarının mövcudluğu və hətta ilbəil daha da genişlənməsinin əsas səbəbi güclü və arxalı düşmənlərin əhatəsində blokada vəziyyətinə düşən Azərbaycan hakimiyyətinin son 30 ildə tolerantlıq şüarı ilə ölkədə bir çox dinlərin təşkilatı mövcudluğuna, hətta onların xarici ölkələrdən idarə edilib, əslində casusluq, təxribat, terrorçular hazırlayan mərkəzlər olduğunu bildiyi halda, nəinki icazə verməsi, hətta Rafiq Əliyevin qeyd etdiyi kimi onları himayə etməsi olub. Nəticə olaraq dövlətçiliyimizin mövcudluğuna ciddi təhlükə halını almışdır.

Ölkəmizdə dinin uzun müddət mövcudluğunun digər bir önəmli səbəbi də dinin hələ də məişətimizə pərçim olmasıdır... Doğrudanmı, bu cəmiyyətin alimləri, ağıl sahibləri belə, başa düşmür ki, Hüseynciliyi (fars şiiyini) əliçilliklə (Azərbaycan şiiyini), yaxud İslamın ərəb və fars formasının arasındakı bir forma ilə əvəzləmək dinin mahiyyətini dəyişməyəcək? Əgər dəyişməyəcəkse onda niyə biz həmişə sol əlimizlə özümüze yeni problem yaradıb, sağ əlimizlə onu həll etməklə məşğul olmaqla, özümüzü inkişaf prosesindən təcrid edirik?

Doğrudanmı, biz “cırhacı” növündən olan alma ağacını çıxarıb, yerində “palmet” növü alma ağacı əkərək onun meyvəsinin armud olacağını düşünən naşı bağban kimi sadəlvəh və axmaq insanlarıq? Düşünürəm ki, yox. Sadəcə olaraq kukla teatrında kuklaların arxasında oturub danışan aktyorlara sse-nari yazaraq verib, onların vasitəsilə tamaşaçı zalını idarə edənlər kimi, cəmiyyəti idarə

edənlər KİV-lərdə öz məqsəd və mənafeinə xidmət edən ideya və ideologiyaları ələbaxım “mütəxəssis”, “alim”, “ictimai və dini xadimlər” vasitəsilə tirajlamaqla kütləni həqiqətlərdən kənarda saxlamağa çalışırlar.

Tarix boyu bütün ölkələrdə üsyan və inqilabların katalizatorları cəmiyyətin iqtisadi sisteminə mövcud olub, onun hüquqi və uyğun olaraq inzibati-idarəetmə sisteminə güzgü kimi əks olunan ədalətsizlikdən yaranan ölkə əhalisinin narazılığı olmuşdur ki, bu da ictimai proseslərin obyektiv qanunlarından biridir və bizim iradəmizdən asılı olmayaraq fəaliyyət göstərir. Biz bu obyektiv qanunun fəaliyyətini həm dövlətlərin tarixində, həm də bu günə dünyanın bir çox ölkələrində, hətta Fransa kimi inkişaf etmiş və dünyanın ən demokratik ölkələrindən sayılan bir ölkədə son dövrlərdə sayılan bir ölkədə son dövrlərdə baş vermiş etiraz nümayişləri, iğtişaşların timsalında görə bilərik. Yəni hər bir cəmiyyətin daxili sabitliyi, dövlət sisteminin dayanıqlılığının əsas, fundamental amili onun iqtisadi sisteminin və buna uyğun olaraq hüquqi, inzibati idarəetmə sisteminin ƏDALƏTLİ olmasıdır. Cəmiyyətin hüquqi və inzibati idarəetmə sisteminin ədalətliyi məzmun və səviyyəsi birbaşa onun iqtisadi sisteminin ədalətliyi məzmun və səviyyəsi ilə düz mütənəsbibdir. Bəşər cəmiyyətinin yarandığı gündən indiyədək ötən hər bir dövrün, iqtisadi-ictimai quruluşun, həm də ayrı-ayrı dövlətlərin iqtisadi inkişaf və real iqtisadi potensialına uyğun olaraq hər bir kateqoriyadan (sinifdən) olan insanların məxsus həyat tərzini, onların minimum mövcudluğunun təmin olunmasına olan iqtisadi tələbatı olmuş və bu gün də bu tələbat mövcuddur. İqtisadi-ictimai cəhətdən az-çox inkişaf etmiş hər hansı bir ölkə-

də, o cümlədən Azərbaycan Respublikasında Asif Aydınlinın təklif etdiyi mexanizmin fəaliyyəti, yeni din xadimlərinin xeyriyyəçilik hərəkatına qoşulması ölkədə mövcud olan aztəminatlı ailələrin, ən əvvəl isə şəhid ailələrinin, yaralı qazilərinin hətta minimum tələbatının qismən belə ödənilməsinə təmin edə bilməz. Bu günədək 40 nəfər qazinin in-

dində qərarlaşdırıb. Azərbaycanın daxili və xarici düşmənləri nəinki dini bəhanələrlə, hər hansı bir təsadüfi hadisə və sairədən də sui-istifadə edə bilər və etməyə çalışırlar da.

Bütün bunların qarşısını almağa heç bir yeni dini təriqət yaratmaq, ya da islamın başqa bir məzmununda geniş təbliğ edilməsi qadir deyil. Bu məsələnin əsaslı

Tarix boyu bütün ölkələrdə üsyan və inqilabların katalizatorları cəmiyyətin iqtisadi sisteminə mövcud olub, onun hüquqi və uyğun olaraq inzibati-idarəetmə sisteminə güzgü kimi əks olunan ədalətsizlikdən yaranan ölkə əhalisinin narazılığı olmuşdur ki, bu da ictimai proseslərin obyektiv qanunlarından biridir və bizim iradəmizdən asılı olmayaraq fəaliyyət göstərir. Biz bu obyektiv qanunun fəaliyyətini həm dövlətlərin tarixində, həm də bu günə dünyanın bir çox ölkələrində, hətta Fransa kimi inkişaf etmiş və dünyanın ən demokratik ölkələrindən sayılan bir ölkədə son dövrlərdə baş vermiş etiraz nümayişləri, iğtişaşların timsalında görə bilərik...

tihar etməsi ölkədə bu məsələlərin nə dərəcədə fəlakətli vəziyyətdə olmasını aydın sübut edir.

Ölkənin müharibə şəraitində olmasını, Qarabağın bərpası və böyük hərbi xərclərin zəruriliyinin dövlətçiliyimiz üçün “olum, ya ölüm” kimi strateji bir məsələni müvəffəqiyyətlə həll edilməsinin bütün ölkə əhalisinin taleyüklü bir məsələsi olduğunu və təndəşlərimizin çoxunun dərk edərək, son dərəcə dözümlülük nümayiş etdirməsinə baxmayaraq, bir çox şəhid ailələrində, yaralı və yarasız qazi ailələrində, nəhayət imkansız ailələrdə pandemiya və müharibələr səbəbindən dünyada baş verən ərzaq qıtlığı və bahalaşması şəraitində uşaqların minimum ərzaq, paltar və s. zəruri tələbatının ödənilmə bilməməsi, xüsusilə məmurların vətəndaşları açıq-açıqla qarət etməsi, aşağılaması və s. cəzasız qalan cinayətlər törətməsi, bu kateqoriyadan olan vətəndaşların dözümlülük potensialını tükəndirib, onların dövlətdən narazılığını kütləvi iğtişaşlar həd-

suretdə həll edilməsinin yeganə yolu cəmiyyətdə mövcud olan iqtisadi-ictimai sistemin əsaslı islahatlar yolu ilə ədalətli iqtisadi-ictimai quruluşla əvəz edilməsidir. Bu tədbir bütün vətəndaşların dözümlü səviyyəsini cəmiyyətin mövcud şüur səviyyəsinin imkan verdiyi ən yüksək səviyyəyə qaldırmaqla, daxili və xarici düşmənlərin müxtəlif dini və s. bəhanələrlə ölkədəki iqtisadi-ictimai proseslərdən yaranan müvəqqəti çətinlik və problemlərdən istifadə edərək, ölkədəki ictimai proseslərə ölkədəki dini bölmələr vasitəsilə hər hansı əhəmiyyətli dərəcədə təsir etmək imkanını sıfıra endirə bilər. Belə bir islahatlar nəticəsində ölkənin sabitlik və inkişaf şəraitində idarə edilməsinə real imkan verən Anayasanın (konstitusiyanın) əsas müddəalarını mən K.Marksın kəşf etdiyi “İctimai mülkiyyət” və hər bir vətəndaşın ölkədə qəbul edilmiş minimum mövcudluq səviyyəsində ona gəlir gətirən mülkiyyətlə (kapitala) mültdə və qeyd-şərtsiz təmin

edilməsini nəzərdə tutub, K.Marks tərəfindən “Proletariat diktaturası” adlandırılmış inzibati qanun, eləcə də mənim məzmunlarını hələ 1972-ci ildə kəşf edib. Lakin ancaq Rusiya Federasiyası hökumətinin nəzindəki Maliyyə Universitetinin Sankt-Peterburq filialının elmi şurasının 20.06.2017-ci il tarixli, 44 sayılı qərarı ilə Sankt-Peterburq şəhəri, Info-da nəşriyyatı tərəfindən çap edilərək dünyanın bir çox elmi mərkəzlərinə göndərildikdən sonra elmi dairələr tərəfindən tanınıb qəbul edilmiş “Obyektiv Mülkiyyət, Bölgü və Əmək haqqının Ənşirəvan İbrahimi qanunları” əsasında məşhur hüquqşünas Məmməd-xan Əzizxanlı ilə birlikdə hazırladığımız, 2020-ci ildə Bakıda “Elm və təhsil” nəşriyyatında, - “Obyektiv iqtisadi-ictimai qanunların iqtisadi-ictimai formasiyalarla qarşılıqlı əlaqəsi və müasir dövlətin anayasasının əsas müddəaları” kitabında verilmiş Firidun İbrahimi Anayasasında göstərmişik. Əlbəttə, bu Anayasanın hər bir konkret ölkəyə tətbiqi zamanı həmin ölkənin mövcud iqtisadi-ictimai durumu, ölkənin iqtisadi-ictimai inkişaf potensialı, istiqamətləri, demografik, ümumilikdə ölkə əhalisinin ixtisas, peşə, təhsil səviyyəsi və daha bir çox reallıqları nəzərə almaq, ən əsası isə ölkənin mövcud aparıcı qüvvələri ilə əhalinin bütün kateqoriyalarından olan qruplarının ortaq mənafeə əsasında konkret iqtisadi, hüquqi, inzibati, təhsil, tibbi xidmət, hərbi doktrinası, istehsal, ticarət, xidmət, sistemi, daxili və xarici siyasət doktrinası, hətta ölkə vətəndaşlarının əxlaq və mədəniyyətinin məzmun və çərçivələrini müəyyən edib, qanunlarda əks olunan “Əxlaq Kodeksi” də işlənib hazırlanmalıdır. Lakin bütün bunlar heç vaxt, heç bir dini uydurmalar əsasında hazırlana, həyata keçirilə və ölkənin həyatının sabitlik və inkişafını təmin edə bilməz.

Sadaladığım və sadalamadığım bütün proqramlar ANCAQ ELMİ ƏSASLARA söykənməklə ölkənin daxili sabitliyini, təhlükəsizliyini təmin etməklə hər bir vətəndaşımızı, bütövlükdə cəmiyyətimizi və dövlətimizi ölkədə hamının həyat səviyyəsinin daim artması ilə bərabər, ölkənin sürətli inkişafını təmin edə bilər. Asif Aydınlinın və Rafiq Əliyevin təklifləri isə çoxsaylı xəstəliklərin ölümə hədələdiyi bir orqanizmi nəinki, müalicə edib sağalda biləcək bir vasitə olmayıb, onun ölümünü sürətləndirən bir üsul və vasitə anlamındadır.

(Ardı var)

Şapur QASIMI

Nəzakətlilik, yaxud Corc Çörçillin pişiyi...

Allahverdi Eminov

Bəlkə pişik əhvalatından başlayım? Amma hələlik buna ehtiyac duyuram və oxucu tələsməsin. Adətən, belə hadisələr xarici ölkələrdə baş verir, tezliklə sensasiya yaradır.

Davranışda, münasibətdə nəzakət mühüm amildir. Nəzakətin mahiyyətində möcüzələr yaratmaq mümkündür, çünki könüllərin fatehidir, emosiyaların dəyirmanıdır, üyüdür, yumşaldır. Digər tərəfdən, hökmranlıq gücünə malikdir: çətin-

Nəzərə çatdıracağım epizodu jurnalist müşahidə etmişdir:

Əhvalat Moskvada metronun dopdolu vaqonunda olmuşdur. Çirkli ayaqqabılı, zövqsüz bahalı köynəkli bir adam yayxanıb oturmuşdur. Boşalmış yeri xarici vətəndaşa göstərib "oturun" demişdir. Həməni başı üstəki adam təşəkkürünü bildirir, oturmur. Yanında bir ledi də dayanmışdır, gənc və kosmetik məmulatlarla "yüklenmiş"dir. Oturan vətəndaş qızı başdan - ayağa süzüb, həmvətəni olduğunu yəqinləşdirir: - O, niyə ledi olur, adi rus arvadıdır, - deyir. - Bizdə ledi yoxdur. Və tərs-tərs ledini də, əyləşməyəni də süzür, yerindən belə tərpənmir... Mühakiməni oxucu özü sona çatdırsın. Hər halda bu epizodun qəhrəmanları xarici ölkənin sakinləridir...

Amma mühakimədə ifrata varmayaq, nəzakəti gözəleyək, o mənada ki, tərbiyə görməmiş adamlara xarici ölkələrdə də rast gəlinir. İnsaf naminə, dünyanın heç bir guşəsində tərbiyesizlik tərbiyəsilə

çalışmır, baxmayaraq hansısa bir hadisədən ovqatı təlxidir. Ona görə ki, nəzakət insanın vücudunun fiziki - psixoloji parametrlərini tənzimləyir, xoş aura yaradır. Rusların Vasili Aksyonov yazıçısı var və 90-cı illərdə Amerikada yaşamışdır (bir neçə il). Rusiyaya - vətəninə qayıdanda jurnalistlər yazıçıdan soruşurlar ki, ölkədə xoşunuza gəlməyən nə olmuşdur? V.Aksyonov demişdir ki, qatarda vaqon bələdçisinə salam vermiş, lakin bələdçidən cavab almamışdır. - Beləsinə niyə xidməti işdə saxlayırlar? - Gileylənmişdir.

Bir neçə vaxtdan sonra həməni qaşqabaqlı vaqon bələdçisiylə o, yenidən görüşmüş və incikliyi gizlətməmişdir, daha doğrusu, təklif olunan bileti lal - dinməz onun əlindən almışdır. Bunu əvəzçixma mənasında etsə də, hər halda nəzakətsizlik deyilmi? Görünür, yazıçı tərəf müqabilinə qarşı impulsiv hərəkət nümayiş etdirmişdir...

Nəzakət idarəetmədə rəhbər şəxslərin işinə yalnız fayda getirir. Müəssisədə çalışanlar bunu hiss edib ruhlanırlar: nəzakətli adam ən şıltaq işçiyə də dil tapır, xoş kəlamlara "qonaq" edir, tərifləyir. Nəzakətsiz isə yalnız mənfi emosional olur, tənqidi şeyləri görür və gözə soxur. Təbii ki, onu kollektivi, fərdi işçini həvəsləndirmək etikası maraqlandırır.

Nəzakəti əxlaq nəzəriyyəçiləri sivilizasiyadan ayırırlar, onun uğuru kimi götürürlər. Adamlarda ən yüksək keyfiyyətlərin inkişafında yardımçı olur və intuziazim doğurur.

İntizarın yolunu hövsələ qısaldır, sanki hər şey bir göz qırpmında baş vermişdir.

Nəzakətsizliyi bəzi heyvanlar belə qəbul eləmir, "əvəz" çıxmağa çalışır, sahibindən küsür. Belə bir əhvalat görkəmli dövlət xadimlərinin başına gəlmişdir. Əgər söhbət ünsiyyətdən, davranışının əlifbası sayılan nəzakətdən gedirsə...

...İngiltərənin Baş naziri Çörçillin kürən Cok adlı sevimli pişiyi varmış. Çörçill kabinetində bütün diqqətini işə yönəldirmiş. Sən demə, Cok xəbərsiz kabinetə giribmiş. Sahibinin gərgin dəqiqələrini yumşaltmaq naminə istekli pişik miyoldayı ki, xoş qarşılansın, ser onunla əylənsin. Lakin bunları görməyən pişik hissələrini təhqir olunmuş sanır və qəzəblənərək caynaqları ilə hörmət qanmayan sahibinin ayaqlarını sancır. Baş nazir qəfil gözlemədiyi hərəkətdən möhkəmcə qorxub qışqırır. Cok isə kosmik sürətlə qaçıb yoxa çıxır. Bu üç gün çəkir. Sevimli pişik tapılır. Çörçill qarşılıqlı təqsiri etiraf edir və elan asır ki, Coku bağışlamışdır. Bu nəzakətli üzrəstəmədən məmnunluqla pişik evə qayıdır.

Şəhid Niyaməddinə əbədi ehtiram

44 günlük Qarabağ müharibəsində Azərbaycan Ordusu Ermənistan üzərində parlaq qələbə qazanaraq, düşməni ağır məğlubiyyətə düşərtdi. Bu parlaq qələbədə Masallı sakini şəhid Niyaməddin Sultanzadə də böyük şücaət göstərmişdir.

Beləcə, 22 yaşında doğma Azərbaycan naminə şəhidlik zirvəsinə ucalan Vətən sevdalısı özündən sonra bizim üçün böyük mənəvi sərvət qoyub bu dünyadan getdi. Qısa ömrü Vətəninə, torpağına sonsuz məhəbbət mücəssməsinə döndü Niyaməddin. Odur ki, masallılar hər yerdə, həmişə öz qəhrəman oğlunun adını böyük iftixarla çəkirlər. Həm də Niyaməddinin xatirəsini ehtiram əlaməti olaraq burada müxtəlif işlər görülür. Artıq onun şərəfinə inşa olunan abidə-bulaq kompleksi də istifadəyə verildi.

Açılış mərasiminə gələnlərin sayı bilinmirdi. Əvvəlcə

Dövlət Himni oxundu və Vətən yolunda can qoyan hər bir qəhrəman şəhidin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi. Çıxışlar başlayanda Masallı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Araz Əhmədov dedi:

- Hələ keçən əsrin əvvəlindən yağı düşmənlərimiz olan erməni diğələrin başladığı xəyanət davam edir. Bu mübarizədə Masallı da çoxsaylı şəhidlər vermişdir. 27 sentyabr 2020-ci ildə Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda başlayan ikinci Qarabağ müharibəsində Vətən torpaqların azadlığı uğrunda mübarizəyə könüllü bir gənc də qoşuldu. O, Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin aqronomluq fakültəsinin ikinci kurs tələbəsi, 3 saylı Regional Su Kanal İdarəsinin Masallı su kanal sahəsində su təmizləyici qurğularının operator peşəsi üzrə çalışan Niyaməddin Sultanzadə idi. Cəbrayıl və Füzuli rayonlarının erməni işğalçılarından azad etməsində şücaət göstərir. Noyabrın 6-da Qubadlı rayonu istiqamətində gedən döyüşlərdə şəhidlik zirvəsinə ucalır. Qəhrəman Vətən oğlu ölümündən sonra "Vətən uğrunda", Cəbrayılın və Qubadlının azadlığı uğrunda medalları ilə təltif edilib.

Bu tədbir bir əsgərin, bir şəhidin deyil, Azərbaycan torpaqlarının azad olunması üçün canını qurban verən bütün şəhidlərə həsr edilir. Yaşasın Azərbaycan!

Sonra tədbirdə çıxış edənlər - abidə-bulaq kompleksi layihəsinin təşkilatçısı Mirfəyyaz Nağıyev, şəhid Niyaməddin Sultanzadənin anası Mehriban Sultanova və başqaları 44 günlük Vətən müharibəsində ordumuzun qazandığı zəfərdən söz açıdılar və bildirdilər ki, bir amal uğrunda şəhid olan qəhrəmanların xatirəsi xalqımızın qəlbində hər zaman yaşayacaq. Natiqlər həmçinin Niyaməddin Sultanzadənin keçdiyi döyüş yolundan, onda olan yüksək vətənpərvərlik hissindən danışdılar. Axırda onu da dedilər ki, şəhidlik zirvəsinə ucalan Vətən övladların xatirəsini yad etmək, onların ailələrinə hörmətlə yanaşmaq hər birimizin vətəndaşlıq borcudur.

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

liksiz arzu olunan nəticəni qazanmağa imkan verir.

Bizlərdə, mühitimizdə nəzakətə diqqət kəsilir, xüsusilə, böyük - kiçik münasibətlərində, ata - bala söhbətlərində, müəllim - şagird ünsiyyətində. Hərçənd, 20-30 illə müqayisədə məyus olmaq mümkündür. Belə ki, uşaqlar və yeniyetmələr ictimai yerlərdə, yaşlılarla davranışlarında nəzakətsizliyə yol verirlər. Məsələn, nəqliyyatda 14-15 yaşlı şagird oturduğu yer uğrunda sanki mübarizə aparmışdır, tərpənmir, rəfiqəsilə, anası ilə danışır, başı üstündə duran yaşlıni, qocanı, ahılı görmür sanki. Bunun günahı, əlbəttə, valideyndədir. Sadəcə, şərqliyə məxsus nəzakətlilik imicimizi xarici müsafirlər əyani görməsindən. Amma əvəzçixma mənasında deməzdim ki, ingilislərlə, fransızlarla, ruslarla əksi "ingilis nəzakəti", "fransız zərifliyi", "rus canıyananlıığı" etiketləri havaya sovrulmuşdur!

fəxr edilməmişdir.

Ünsiyyətin "açar"ı kimi dəyərləndirə bildiyim nəzakət məsələsi 20-30 il qabaq xeyli fərqliydi, əlbəttə, yaxşı mənada. Məktəbin və ailənin, televiziyanın ən dəbdə olan mövzusunun biriydi: - Uşaqlar, nəzakətlilik göstərin. Vəssalam. Bəlkə də bu "quru adamı" yetidirmək prinsipindən irəli gəlirdi? Eyb etməz, tək uşaqlar, yeniyetmələr böyük - kiçik yerini "quruluq"la bilsinlər...

Həmsöhbətə, kontaktda olana nəzakət daxilində təbəssüm, xeyirxah yanaşma və s. heyvətedici bir təsir dairəsidir. İnsanın simasında xoşqınlıqlıq, kövrək ifadə əbədləşəndə, pislilik, intizar sanki biryolluq dəf olunur, uzaqlaşır. Bunun üçün güzgünü də qəribçiliyə salmayın, gözücu baxıb, sifətinizdə təbəssümün cizgiləri bərq vuranda bilin ki, o,daxildən gəlmədir, davranışdan qopmadır.

Nəzakətli adam ictimai yerdə, söhbətində qaşqabaqlı görünməyə